

La Femosa

REVISTA D'OPINIÓ I INFORMACIÓ LOCAL ARTESA DE LLEIDA

Número 333

NOVEMBRE - DESEMBRE 2024

P.V.P. 3€

ARTESA AMB LA MARATÓ 3CAT

SUMARI

Pòrtic	3
Actualitat Artesenca	4
<i>J. Ma Esteve / Fotografies: J. Ma Esteve, M. À. Florensa, J. Gallart</i>	
Activitats de La Femosa	8
<i>Felip Gallart / Fotografies: La Femosa</i>	
Artesa per La Marató de 3cat	10
<i>Ma Esteve / Fotografies: J. Ma Esteve, M. À. Florensa, J. Gallart</i>	
Un raconet d'Artesa	14
<i>Àngels Florensa</i>	
Dia internacional per l'eliminació de la violència contra les dones	15
<i>J. Ma Esteve / Fotografies: J. Gallart</i>	
Sabem ser delicats	17
<i>Parròquia d'Artesa de Lleida</i>	
Domus Domini. Campanars (i 34)	18
<i>Miquel Carrera Castellví</i>	
Torno a estar... ..	19
<i>Maria Lluïsa Berjes Queralto</i>	
Efemèride: 10 anys de la consulta del 9N	20
<i>J. Gallart / Fotografies: J. Ma Esteve, J. Gallart</i>	
Ho hem llegit a... ..	21 i 38
Les víctimes de la guerra civil (1936-1939) a Artesa	22
<i>Josefina París Mor</i>	
Relació entre els Ajuntaments i els drets dels animals. Evolució de la situació actual.	
La campanya d'esterilització, xipatge i cens	24
<i>Eulàlia Solà Miró</i>	
Els temples d'Angkor (Cambodja) (2a part)	26
<i>Joan Ramon París Oró</i>	
Novel·la per fascicles. Part 6 Pels fondals del clot del dimoni	30
<i>Jordi Oró Puig</i>	
Fauna del terme: Terrerola comuna	31
<i>Isidre Drudis Bellmunt</i>	
Cròniques del C.E. Artesa de Lleida	32
<i>Eudald Pijuan Mor</i>	
Poesia: Bon Nadal i feliç 2025	35
<i>M. Assumpció Cornadó Lladó</i>	
Entreteniments	35
<i>Miquel A. Navarro, Albert Batiste i Lluís Gil</i>	
Programa de les festes de Nadal i Reis	37
Telèfons i horaris d'interès/Solucions als entreteniments ..	39
Imatges d'actualitat	40

LA FEMOSA
AGRUPACIÓ CULTURAL - ARTESA DE LLEIDA

Edita

Agrupació Cultural La Femosa
Carrer dels Gallarts, 7
25150 Artesa de Lleida (Segrià)
lafemosa.artesalleida.cat
lafemosaartesadelleida@gmail.com

Direcció i coordinació

Josep Gallart Fernández
Lluís Gil Fontanet
Felip Gallart Fernández

Col·laboradors i col·laboradores

Albert Batiste Bonet
Maria Lluïsa Berjes Queralto
Miquel Carrera Castellví
Assumpció Cornadó Lladó
Isidre Drudis Bellmunt
Josep Ma Esteve Muñoz
Ma Àngels Florensa Bertran
Felip Gallart Fernández
Josep Gallart Fernández
Miquel Àngel Navarro
Jordi Oró Puig
Josefina París Mor
Joan Ramon París Oró
Parròquia d'Artesa de Lleida
Eudald Pijuan Mor
Eulàlia Solà Miró

Fotografies

Josep Ma Esteve Muñoz
Ma Àngels Florensa Bertran
Josep Gallart Fernández

Correcció de textos

Eulàlia Solà Miró

Maquetació i impressió

Impremta Payà, Lleida

La Femosa, 2ª època
Número 333
Novembre - desembre 2024
DLL 264-1981
ISSN 2938-9046
ISSN 2339-7365
P.V.P. 3 euros

Els articles que apareixen a les pàgines de La Femosa reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

Amb el suport de:

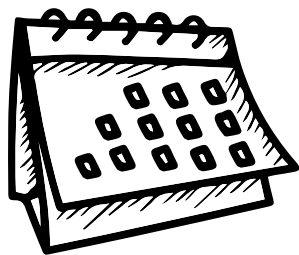
Les inundacions de la DANA de 2024 han estat un dels pitjors desastres naturals que es recorden causats per una gota freda. Van afectar de manera diferent a Aragó, Castella-la Manxa, Andalusia, Catalunya i País Valencià. Essent aquesta darrera comunitat on el desastre natural va tenir més magnitud.

Amb pluges torrencials de més de 600 litres per metre quadrat en aquest moment ja són 229 persones mortes a causa de la DANA, 221 a la província de València, 7 a Castella-la Manxa i 1 a Andalusia. A les víctimes humanes i d'animals i plantes s'hi han d'afegir els incomptables danys materials en cases, camps, infraestructures i les enormes pèrdues econòmiques, així com les conseqüències higiènico-sanitàries que cal afrontar i que compliquen molt la vida.

Les crítiques de mala gestió s'acumulen sobre el govern de la Generalitat Valenciana. L'alerta d'emergència als telèfons mòbils no es va enviar fins a les 8 del vespre, gairebé 13 hores després que l'Agència Estatal de Meteorologia (AEMET) advertís de pluges molt intenses. Salomé Pradas, la consellera de Justícia i Interior i responsable de les emergències, va confessar a la televisió pública que va saber del sistema d'enviament d'alerta massiva als telèfons mòbils per un tècnic que li va recordar la seva existència i ús. L'avís va arribar a la ciutadania quan el torrent d'aigua ja havia arribat a molt pobles de l'Horta Sud. Carlos Mazón, el president de la Generalitat Valenciana, va estar més de tres hores dinant amb una periodista, mentre algunes localitats ja estaven inundades. I després no va saber donar una explicació convincent d'on era, amb qui i què feia. Això sí, Mazón s'ha espolsat la responsabilitat de la gestió de la DANA desacreditant les agències estatals com l'AEMET i llençant pilotes fora contra la Confederació Hidrogràfica del Xúquer.

El 9 de novembre unes 130.000 persones van sortir al carrer a València tot exigint la dimissió del president de la Generalitat Valenciana. Segons els convocants la mala gestió va propiciar que la tragèdia fos encara més gran i que durant cinc dies el poble valencià estigués abandonat. Gairebé un mes després de la catàstrofe les necessitats bàsiques segueixen sense estar cobertes. La població està sense subministraments, a les zones més afectades proliferen les malalties, hi ha molts centres escolars sense funcionar, no està garantit el transport públic i les carències són dramàtiques. Des del PP valencià es va assegurar que la manifestació del 9 de novembre estava polititzada, que les entitats catalanistes havien anat a València a "montar lío y colapsar la Ciudad de Valencia". En fi, res de nou: la culpa sempre acaba sent dels catalans. Nosaltres, però, seguirem recolzant els nostres germans valencians amb totes les nostres forces.

ACTUALITAT ARTESENCA

— Josep Ma Esteve —

Fotos: J. Ma Esteve, J. Gallart, M. À. Florensa

VISITA LLUÍS SÀNCHEZ A L'ESPAI DE CAL MIRÓ

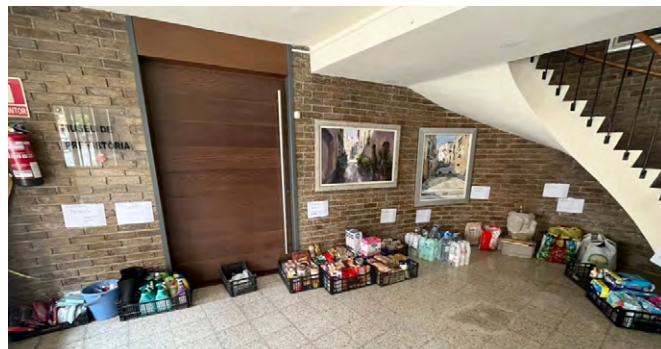
El passat 22 d'octubre, el guanyador de la 3a edició del *Talent show* de 3CAT, *Eufòria*, l'artesenc Lluís Sánchez Sitjà, ens va visitar a l'espai cultural de Cal Miró a les 5 d la tarda.

AJUDA PELS AFECTATS DE LA DANA

El passat 29 d'octubre, es va produir un dels majors desastres naturals que l'estat espanyol ha patit en els darrers anys, sobretot per l'elevat nombre de víctimes mortals i pèrdues materials que es van produir. Es tracta de la DANA, un sistema de baixes pressions que comporta un elevadíssim nivell de precipitació, que va assolir la zona de l'Horta Sud de València.

Les imatges que hem pogut veure totes i tots plegats, van iniciar un gran moviment de solidaritat per fer arribar ajuda als afectats i afectades per aquesta catàstrofe. El nostre poble no en podia quedar apartat,

i també es va bolcar a recollir material bàsic com era aigua embotellada, aliments que no cal cuinar, llet infantil, bolquers, etc. També es van recollir materials de diversa índole per a les protectores d'animals.

TANCAMENT DE LA BOTIGA CAL CALVET

El 31 d'octubre, va tancar les portes definitivament la botiga Mireia Queviures, de cal Calvet. Després de molts anys, va obrir al 1994, ha cessat l'activitat degut a la competència de les "grans" superfícies que s'han establert darrerament en el nostre poble, que provoquen que el petit comerç local que teníem vagi desapareixent.

CASTANYADA I TOTS SANTS

Arribat el 31 d'octubre, tocava celebrar la Castanyada. Després que els més joves del poble passessin per les cases disfressats per celebrar *Halloween* i demanar caramels, va arribar el moment de celebrar una de les nostres tradicions, la Castanyada. Com en anys anteriors, la major part de gent ho va celebrar amb reunions de familiars i amics a les seves cases. Però com ja és tradició també, l'AJALL va organitzar primer el sopar de Castanyada a la sala del Teatre Municipal i a continuació, conjuntament amb Puigverd, una nova edició del Castanyot que aquest any va celebrar-se a Puigverd.

Castanyada de l'AJALL

Aquest any, com a novetat, aprofitant el fet que el bar de les piscines continua obert, també s'hi ha celebrat la Castanyada vs *Halloween*.

Com no, la festa també es va celebrar a l'escola Els Til·lers i a la Llar d'infants Rialles. Per últim, la Llar de jubilats va celebrar la Castanyada el dia 2 de novembre que va comptar amb l'animació musical de Ramon Pelay.

A l'endemà, va tocar el torn de la festivitat de Tots Sants, moment de recordar a aquells que ja ens han deixat, d'una manera especial. La creença tradicional parla que després que el dia 1 on els vius visiten els morts, a l'endemà 2 de novembre, dia dels Difunts, són els morts els que visiten els vius.

TASTAVINS

El dissabte 9 de novembre, l'Associació de Dones va organitzar un tast de vins. El tast va començar a les 7 de la tarda al Centre de Serveis, i fou coordinat per Sumpta Mateos Fernández. En acabat, hi va haver un pica-pica per a totes i tots els assistents.

GRAN RECAPTE D'ALIMENTS

A finals del mes de novembre, es va celebrar en tot el nostre país una nova edició del Gran Recapte. Com sempre Artesa de Lleida no en va ser una excepció, i tothom qui voler participar, ho van poder fer a les diverses botigues i supermercats del nostre poble.

ACTIVITATS LLAR DE JUBILATS

L'Associació de jubilats va organitzar una sortida prenatalenca a l'Estartit, de 3 dies de durada, on entre altres, es va visitar el Museu del Suro a Palafrugell, el castell de Púbol o la fàbrica de xocolata Torras a Banyoles. Excursió que no es va

dur a terme per manca de participació.

A finals del mes de novembre també hi havia prevista una sortida a Barcelona per visitar el Parc Güell i les llums de Nadal de Sant Pau, però va haver de ser suspesa degut a la vaga de transports públics.

ACTIVITAT TEATRAL

Durant aquests darrers dos mesos s'han representat dues obres teatrals. La primera, destinada al públic infantil, fou l'obra *Adeu, Peter Pan* a càrrec de la companyia Festuc Teatre. La representació va tenir lloc a la sala del Teatre Municipal el diumenge 17 de novembre, a 2/4 de 7 de la tarda.

La segona representació teatral fou a càrrec la companyia Bao Bab Teatre, que va representar el clàssic de la literatura catalana *Solitud*. Aquesta obra està inclosa dintre del XX Vesprades teatrals del circuit comarcal de teatre amateur. L'obra es va representar el diumenge 1 de desembre, a les 6 de la tarda, a la Sala del Teatre Municipal.

MANTENIMENT I INCIVISME

Un cop més hem de denunciar la falta d'educació i civisme d'alguns dels propietaris de gossos del nostre poble, que no recullen el que embruten els seus animals, amb les molèsties que ocasionen a la resta de veïns i veïnes del poble.

Tot i els anuncis que l'ajuntament fa constantment de que no es llenci escombraries fora de la mini deixalleria municipal i que matalassos, electrodomèstics, mobles, etc. es passen a recollir per les cases, es continua repetint constantment que es tiren al costat de la deixalleria.

Durant les darreres setmanes, s'ha procedit a reparar molts dels fanals que es trobaven fora d'ús i s'ha procedit a renovar-ne les bombetes per altre

de tipus LED, que redueixin el consum elèctric, així com s'ha instal·lat la il·luminació nadalenca.

S'han dut a terme obres als vestidors del camp de futbol i s'ha substituït el sistema d'escalfament d'aigua. Així com s'ha reparat la canonada d'aigua potable a l'inici del carrer Europa.

S'ha duent a terme l'esporga dels arbres dels carrers Carretera, Europa, Sant Ramon carrer Escoles i Pompeu Fabra i en el decurs del mes de desembre es continuarà a la resta.

A finals de novembre, degut a una forta ventada es va produir la caiguda d'un tram de la tanca de totxanes que delimita el perímetre de la zona del pavelló poliesportiu.

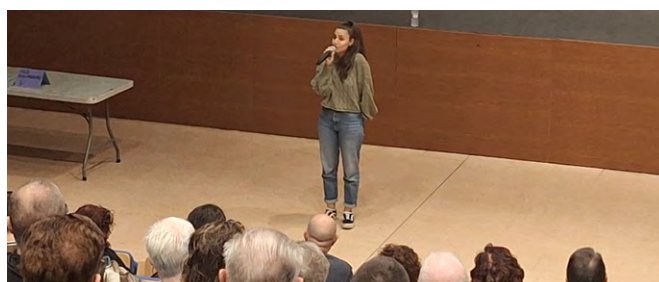

CINEMA NOVEMBRE - DESEMBRE

3 de novembre	El sostre groc (Documental)
10 de novembre	La casa en flames
24 de novembre	¡Salta!
8 de desembre	Repostero y chef
22 de desembre	Golpe de suerte

El diumenge 3 de novembre, es va celebrar un cinefòrum amb la projecció del documental *El Sostre groc*, documental dirigit per Isabel Coixet, que tracta sobre els abusos sexuals comesos a l'Aula de Teatre de Lleida, i que en el col·loqui posterior a la projecció, va comptar amb la participació de l'Aida Flix, una de les protagonistes del documental.

Eric iglesias Piera (9 anys)

Elia Pau Ribelles (10 anys)

Cesc Jiménez Argilés (8 anys)

ACTIVITATS DE LA FEMOSA

Josep Gallart

Fotos: La Femosa i M. À. Florensa

REPARACIÓ DE GOTERES A LA TEULADA DEL LOCAL

Després de les darreres pluges vam detectar unes petites goteres a la part sud de la teulada del local social de la nostra entitat, les quals afectaren una part de l'arxiu situat a la segona planta, encara que les conseqüències no foren massa greus.

Degudament localitzades es van reparar ràpidament, així com altres parts de la teulada que presentaven algunes deficiències.

PROJECCIÓ DELS CURTS METRATGES BILDUR AIZE I L'OMBRA DE LA BADIA

El dissabte 30 de novembre, des de l'Agrupació Cultural La Femosa vàrem organitzar la projecció dels curts metratges *Bildur Aize* i *L'ombra de la Badia*, dirigits i editats per Daniel Llussà i Ribes de Puigverd de Lleida. Després de la projecció dels curts es va projectar l'enregistrament del procés de realització de *L'ombra de la Badia*. Les projeccions van tenir lloc a la Sala del Teatre Municipal, a 2/4 de

8 del vespre, i en finalitzar es va realitzar un col·loqui amb el director.

Aquests curtmetratges són de la productora ebrenca-lleidatana GreenHill Films. Ambdós han estat dirigits per Daniel Llussà Ribes.

Basat en un conte popular basc, *Bildur Aize*, (Vent sinistre en català), és una història de venjança. La nit de Nadal un nen malalt no pot dormir, i la seva germana li llegeix un conte.

Uns quilòmetres més enllà una parella que va camí de visitar la seva família topa amb un cotxe estavellat al mig de la carretera. De cop i volta, mentre esperen que arribi la policia, una nena petita apareix, a la Plana de Lleida. La freda nit torna allò impossible en possible i allò irreal en real, forçant els culpables a assumir les conseqüències dels seus actes. El *Bildur Aize* vetlla per tots nosaltres.

El guió d'aquest curtmetratge, d'uns 12 minuts de durada, és obra de David G. Caballero i Àngel Reverté. La interpretació va a càrrec d'Abel Cobos, com a Sergi, Lola Darbra, com a Bildur Aize, Rosa Marín Bosch (Rosa Monrous), com a Jara, Ander Mujika, com a nen, Irati Sáez d'Urabain, com a Irati i Daniel Sáinz de Aja Valls, com a Newcaster. El rodatge es va fer a Puigverd de Lleida i Vitòria.

En aquest curt Daniel Llussà, a més de la direcció, es va encarregar de la fotografia, càmera, efectes visuals, i edició.

Bildur Aize va guanyar el premi al millor curtmetratge de terror en català a la darrera Marató de Cinema Fantàstic i de Terror de Sants (Barcelona).

L'Ombra de la Badia és una història de 16 minuts de por i misteri, amb tocs de comèdia fantàstica. El guió, obra d'Àngel Reverté Fabregat i David G. Caballero, es basa lliurement en un relat de Sebastià Joan Arbó, *L'ombra de la badia*, que explica la història de quatre amics que, gaudint d'una nit de festes a la Ràpita, desperten sense voler una llegenda ancestral i mortal.

Encapçala el repertori Íngrid Fèlix (El Club de la Comedia), com a Tanit, la directora del museu de la mar de l'Ebre i compta amb la presència d'Andrea Sancho, com a Àngela; la cantant tarragonina Labi; l'actor Abel Cobos, com a Izan, i l'actriu alabesa Irati

Saiz de Urabain (Akelarre), com a Nerea. La música és de Miguel Llanelli.

El rodatge de *L'Ombra de la Badia* es va fer íntegrament a les Terres de l'Ebre, concretament entre el Museu de la Mar de l'Ebre de la Ràpita i la Torre de Sant Joan.

Daniel Llussà Ribes (Puigverd de Lleida 1993), director dels dos curtmetratges, és un expert en efectes especials per a grans produccions. De petit ja mostrava molt interès pel sò, per la il·luminació i pel món del cinema. Aquesta afició el va motivar a començar a aprendre tècniques d'efectes audiovisuals de forma autodidàctica.

Va cursar l'educació primària a Puigverd i batxillerat artístic a l'Institut Marius Torres de Lleida. Després del batxillerat va fer un curs de disseny gràfic a l'EMBA a Lleida.

L'any 2012 va a Barcelona per cursar un màster d'efectes audiovisuals a l'ESCAC amb un gran aprofitament, ja que durant un any i mig va fer treballs de pràctiques amb els mateixos professors del màster.

Després d'aquesta etapa d'aprenentatge va treballar durant un any i mig més a Barcelona a les empreses Apuntolapospo i El Ranchito de Barcelona, en les quals va col·laborar a la pel·lícula *Warcraft*.

Després d'aquesta etapa d'aprenentatge es va establir a Madrid contractat per l'empresa el Ranchito, en què va col·laborar a les pel·lícules *Joc de Trons* i *Un monstruo viene a verme* de Juan Antonio Bayona.

Després de Madrid va passar uns mesos a Londres, contractat per l'empresa MPC, on va col·laborar en una de les pel·lícules d'*Alien* i en una de la saga de *Piratas del Caribe*.

Després de Londres va passar tres anys a Vancouver, contractat per les empreses MPC i ILM, en les quals va col·laborar a les pel·lícules *Star Wars 9* i *Aladdin*.

Però el 2019, tot just abans de la Covid, cansat de rodar pel món decideix tornar a Puigverd de Lleida, amb la intenció de treballar en projectes locals. La pandèmia li va permetre fer teletreball en un sector en què fins llavors no era possible i, des de casa, va poder tornar a col·laborar en projectes cinematogràfics de primer nivell mundial, que continua avui dia. També des de Puigverd ha fet les primeres passes en la direcció i edició de productes cinematogràfics, com els que vam presentar el 30 de novembre, que esperem que tinguin continuïtat.

Darrerament ha confeccionat algunes escenes de la quarta temporada de la sèrie *True Detective*, de HBO, protagonitzada por Jodie Foster i estrenada a principis d'enguany.

PARTICIPACIÓ EN EL II MERCADET DE NADAL

El divendres 6 de desembre la nostra entitat va participar en el II Mercadet de Nadal, que va organitzar l'ajuntament per recaptar fons per la Marató 3CAT. Entre les 11 i les 2 del migdia a la plaça Europa es van instal·lar diferents parades de productes diversos (manualitats, aliments...). La nostra entitat vam muntar una taula amb tots els llibres editats i exemplars dels darrers números de *La Femosa*. Cal destacar, un any més, la parada de l'alumnat de 6è de l'Escola Els Til·lers.

El mercadet va estar amenitzat amb música en viu, a càrrec Mònica Lorenzo, veu i Ivan Garcia, guitarra i amb un vermut solidari a càrrec dels joves del Club de Pàdel.

ARTESA PER LA MARATÓ DE 3CAT

— Josep Ma Esteve —

Fotos: J. Ma Esteve, J. Gallart, M. À. Florensa —

Un any més el nostre poble s'ha bolcat en l'organització d'actes per recaptar diners per La Marató de 3CAT que en l'edició d'aquest 2024 està dedicada a les malalties respiratòries derivades dels factors mediambientals, com ara la contaminació, o de factors socials com pot ser l'allargament de l'esperança de vida.

Com en anteriors edicions, han estat múltiples els actes nadalencs on la recaptació ha anat destinada a La Marató de 3CAT.

Com en els darrers 12 anys, el tret de sortida el donà, una nova edició de la Cursa i Caminada Solidària per La Marató de 3CAT, que es va celebrar el diumenge 1 de desembre organitzada per l'Associació esportiva SUPERBÉ amb col·laboració de l'Ajuntament. Com en cada edició, el poble es va bolcar en l'organització d'aquest esdeveniment que va portar al nostre poble prop de 500 persones, entre caminadors i corredors, amb la participació de molts voluntaris i voluntàries per aconseguir que l'esdeveniment fos el més plaent possible per a totes i tots els assistents.

En l'edició d'aquest any, es va decidir traslladar la sortida i arribada al recinte poliesportiu des d'on, primer els caminadors i caminadores, i després els corredors i corredores, van gaudir d'una nova jornada de solidaritat i esport enmig de la boira que ens va acompanyar aquell diumenge. Com cada any, hi va haver dos circuits, un de 5,5 km i l'altre de 10 km, a més, un cop finalitzada l'entrega de premis als guanyadors i guanyadores, hi va haver les curses infantils per a diferents trams d'edat.

El grup de percussió Kumbeva va amenitzar el recorregut

Nens i nenes es van animar a cantar un garrotín

Pel que fa als participants del nostre poble, els guanyadors foren Maite Ruestes i Albert Batiste en la distància de 10 km, i Jordà Bellet i Montserrat Bonastra en la distància de 5,5 km.

Guanyadors locals de 10 kilòmetres

Guanyadors locals de 5,5 kilòmetres

Curses infantils

El següent acte nadalenc organitzat per l'equip de govern de l'Ajuntament per recollir diners per La Marató de 3CAT, fou el taller de decoració de bastons de Nadal que es va realitzar, a les 10 del matí, al menjador de l'escola el divendres 6 de desembre. Posteriorment els i les participants es van traslladar al poliesportiu de l'escola on L'Oncle Buscall (Nopatiskos Teatre), va explicar històries i contes de Nadal, per tot seguit, anar a buscar el tronc de Nadal.

Fotografia Mariona Rebull

Fotografia Silvia Roca

A partir de les 11 del matí i fins a les 2 del migdia a la plaça Europa, es va organitzar el II Mercadet de Nadal on tots els assistents van poder gaudir de les diferents paradetes amb manualitats, productes de segona mà, llibres, mobles, aliments, entre altres. El mercadet també va comptar amb música en viu. A les 12 del migdia va tenir lloc un Vermut solidari i l'actuació musical de la Mònica Lorenzo (veu) i l'Ivan Gracia (guitarra).

II MERCADET DE NADAL

Parada de l'alumnat de l'Escola Els Til·lers

El divendres 13 de desembre l'Escola Municipal de Música d'Artesa de Lleida, l'EMMA, va organitzar un Concert de Nadal on els i les alumnes van dur a terme l'audició del primer trimestre. Durant el concert, es va organitzar una rifa de material escolar.

CONCERT DE NADAL DE L'EMMA

El diumenge 15 de desembre, fou el dia de La Marató, el dia en què tot el país fa un pas endavant per una bona causa. Com en els darrers anys, l'acte principal fou l'Escala en Hi-Fi a càrrec dels veïns i veïnes del poble amb una vena artística més desenvolupada. L'espectacle va tenir lloc a la Sala del Teatre Municipal a les 6 de la tarda. Abans, al matí, també a la Sala del Teatre, hi va haver un Vermut solidari amb ballada de sardanes a càrrec de l'Associació de Sardanistes d'Artesa de Lleida; balls de Country pel Grup de Country i la cantada d'havaneres que la Coral La Primavera d'Artesa de Lleida va oferir a tots i totes les assistents.

ACTES DEL DIUMENGE 15 DE DESEMBRE DURANT EL MATÍ

Actuació de la Coral La Primavera

Ballada de sardanes

Vermut solidari

Balls de Country

ESCALA EN HI-FI

Els presentadors: La Carme Sirvent i l'Isidre Drudis

Exercici de capacitat pulmonar

Exercici de Ioga amb "voluntaris" del públic

UN RACONET D'ARTESA

Àngels Florensa

DIA INTERNACIONAL PER A L'ELIMINACIÓ DE LA VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES

Josep Ma. Esteve

Foto: J. Gallart

El 25 de novembre és el dia que l'Assemblea de les Nacions Unides va escollir per reivindicar una societat on la igualtat entre els gèneres sigui un fet, i que les dones no hagin de patir cap mena de violència física, sexual, psicològica o econòmica.

En aquesta ocasió, la lectura de la declaració institucional amb motiu del 25 de novembre de 2024, Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra les Dones, que porta per títol *Volem espais lliures i segurs, volem la implicació de tothom*, la va fer l'alcaldeessa, Mariona Rebull, a l'inici del ple ordinari de l'Ajuntament que se celebrava aquell dia a les 8 del vespre.

Aquesta declaració institucional va comptar amb el suport de: Generalitat de Catalunya, Ajuntament de Barcelona, Gobierno de España, Diputació de Barcelona, Diputació de Girona, Diputació de Lleida, Diputació de Tarragona, Associació Catalana de Municipis, Federació de Municipis de Catalunya i Associació de Micropobles de Catalunya

VOLEM ESPAIS LLIURES I SEGURS, VOLEM LA IMPLICACIÓ DE TOTHOM

Avui, 25 de novembre, Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra les Dones, tornem a denunciar aquesta greu vulneració dels drets humans de les dones i les nenes arreu del món, i tornem a dir prou a totes les formes de violències masclistes. El patriarcat no entén de fronteres, les violències masclistes es perpetuen arreu del món i augmenta la seva virulència en guerres i conflictes armats, en què les dones són assassinades i violades amb total impunitat.

Per això, un any més, volem expressar el nostre compromís ferm amb la lluita feminista i denunciar

totes les formes de violències masclistes que pateixen les dones pel sol fet de ser-ho. Una lluita que arreu del món i a casa nostra genera aliances i resistències davant les amenaces de retrocés dels drets de les dones en un context de reacció patriarcal als avenços del moviment feminista.

És imprescindible visualitzar i reconèixer les violències masclistes com una qüestió estructural que atempta contra els drets humans i que ha de ser abordada des d'una perspectiva integral i interseccional per part de les administracions, les institucions i la societat civil. Cal trencar estereotips i deixar clar que la violència masclista pot donar-se en l'àmbit de la parella o en la família, però també en l'àmbit laboral i social, entre d'altres. I cal tenir present que la violència pot prendre moltes formes més enllà de la violència física, com és el cas de la violència psicològica, econòmica, obstètrica, sexual, digital i vicària, i d'altres.

Les darreres dades estadístiques constaten que el 79,3% de les catalanes ha patit alguna forma de violència masclista al llarg de la seva vida. És una xifra molt greu, ja que estem parlant de 8 de cada 10 dones. Així mateix, el 65,2% de les dones han patit alguna forma de violència sexual al llarg de la seva vida. Es tracta de la violència masclista més comuna que afecta encara amb més freqüència les joves.

La violència masclista continua present a l'espai públic: als nostres carrers, les nostres places i els nostres parcs. Segons les dades catalanes sobre violència sexual, un 19,3% de les enquestades van reportar haver patit una agressió a l'espai públic, i un 2,6% al transport públic.

Davant d'aquestes xifres, enguany volem posar èmfasi en el fet que les violències masclistes a l'espai públic, incloent-hi espais com equipaments, comerços o transports, són una de les expressions més greus de la desigualtat de gènere i són una realitat que afecta les dones i noies dels nostres municipis, sovint invisibilitzada i normalitzada.

Algunes d'aquestes agressions són molt greus i estan penalitzades per la llei, però d'altres, en moltes ocasions, són situacions quotidianes, com ara mirades, gestos, xiulets, comentaris grollers, opinions sobre el físic o invasions de l'espai físic i personal que formen part d'un assetjament constant que les

dones patim des de molt joves. Per això, afirmem ben alt i clar: volem espais lliures i segurs, i volem la implicació de tothom.

En cada racó, carrer, plaça (sigui de nit o no, hi hagi poca concurrència o no, anem soles o no) es poden donar situacions en què el context sempre és decisiu: o bé per perpetrar les violències masclistes o bé per combatre-les. Marquem la diferència entre totes i tots: ciutadania, comerços, transports, administracions. Cadascú i cadascuna de nosaltres podem ser agents del canvi. Trenquem tots els silencis i tinguem totes les alertes activades per prevenir, detectar i reparar les violències a l'espai públic. Fem xarxa entre institucions, entitats, agents i territoris contra les violències masclistes!

Les violències són conductes que s'aprenen i es transmeten. Per erradicar-les calen canvis culturals profunds en totes i tots nosaltres i en les estructures de poder que les sustenten. Calen canvis profunds que posin fi al sistema patriarcal que continua atemptant cada dia contra els drets humans de les dones i que proporcionin un sistema de valors basat en el respecte, la igualtat i l'empoderament de les dones.

Avui, 25 de novembre, Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra les Dones, les institucions polítiques del país —Generalitat de Catalunya, administracions supramunicipals i locals i entitats municipalistes— ens comprometem a dedicar tots els esforços i recursos necessaris per garantir que els espais siguin segurs i les vides de les dones siguin lliures. Sabem que hem avançat molt, però, davant d'una problemàtica tant estructural i complexa, hem de donar encara més respostes valentes i integrals.

Per tot això:

- Abordarem totes les formes de violències masclistes (les més invisibles i les més visibles, les

que es produeixen en la intimitat i les que es produeixen en els espais públics). I entre aquestes violències, les violències sexuals.

- Treballarem per garantir els drets de totes les dones, infants i adolescents en situació de violències masclistes i posarem els mitjans necessaris per erradicar les violències institucionals i actuar amb la diligència deguda des de les nostres administracions.

- Vetllarem per la millora constant del treball en xarxa i de la coordinació de tots i totes els agents que intervenen davant les violències masclistes, així com de l'atenció psicològica, l'assessorament laboral i jurídic, entre altres serveis.

- Potenciarem les polítiques de prevenció i sensibilització de les violències masclistes, especialment, d'aquelles adreçades a la comunitat educativa, aprofundint en la coeducació com una eina transformadora.

- Continuarem impulsant els programes de masculinitats alternatives amb propostes de sensibilització i prevenció, amb estratègies diferenciades per a la població adulta, jove, adolescent i infantil.

Per fer-ho possible, treballarem de costat amb les entitats i el moviment feminista per continuar avançant juntes en l'abordatge de les violències masclistes en tots els àmbits i per continuar innovant-lo. I hi implicarem encara més els agents clau dels nostres municipis i de Catalunya per a la sensibilització, prevenció i intervenció davant l'assetjament i les agressions sexuals a l'espai públic.

Perquè els espais són de totes: visca la lluita feminista!

Abraham Gallart Serra (5 anys)

Claudia Mateu Capell (4 anys)

Felip Solé Pagés (9 anys)

Izan Ribera Pérez (10 anys)

SABEM SER DELICATS

Parròquia d'Artesa de Lleida

Estar casat significa conviure íntimament amb la parella. Però hi ha moltes menes de convivència. Viure al costat d'una persona que t'estima i et valora és una gran font de felicitat, mentre que fer-ho amb algú que no et comprèn ni et respecta, és molt dur. Ja se sol dir que el matrimoni és la imatge que millor expressa «el cel... o l'infern!»

Cada parella s'ha d'esforçar per aconseguir una convivència que sigui realment positiva. Hi ajuda molt la delicadesa en el tracte. No és suficient una estimació sincera, però «freda», perquè aquesta no omple el cor.

Hi ha molts àmbits on es pot manifestar la delicadesa: felicitar pels petits èxits (no hi ha èxit petit per aquell que l'obté); agrair amb una carícia allò que l'altre ha fet per mi; saber recordar dates i fets significatius amb algun «detallet», que mostri que «he pensat en tu»; manifestar el goig de retrobar-nos, quan s'ha estat uns dies fora de casa; saber escoltar sense interrompre, encara que no s'estigui d'acord amb el que l'altre diu...

Un signe molt clar de delicadesa consisteix a estar atent als estats d'ànim de l'altre i a donar-li la resposta que necessita. Hi ha persones tan centrades en elles mateixes, que són absolutament incapaces

d'adonar-se que l'altre està trist i passa per un mal moment. És molt dur estar acompanyat, però sentir-se sol...

Cal també tenir cura del llenguatge. Hi ha paraules que expressen tendresa, estimació, desig de fer feliç l'altre. Però n'hi ha que fan mal perquè expressen incomprensió, rebuig, autosuficiència. La nostra paraula té molta força. Amb una paraula podem curar una ferida, asserenar el cor, aixecar una persona enfonsada. Però, també podem entristir, enfonsar i destruir. No és veritat allò que «les paraules se les enduu el vent». Les paraules entren molt endins i generen sentiments profunds, capaços de «ressuscitar», però també de «matar». La nostra paraula mai és neutra.

La delicadesa és una expressió de l'amor que trenca la rutina, omple el cor i fa amable i enriquidora la convivència.

Adrià Mor Puy (7 anys)

Abril Fabregat Badia (1 anys)

Aran Florensa Isanta (6 anys)

Triana Rivera Pérez (6 anys)

Bruna Fabregat Badia (1 any)

DOMUS DOMINI

Campanars (4, el darrer)

Miquel Carrera Castellví

Ja se que el títol de l'article no convida gaire a prendre's aquestes ratlles molt seriosament ... què és això d'anunciar que s'acaba el parlar de campanes amb l'anterior article (campanars, i 3) i veure ara com s'hi torna? En la meua defensa diré primer de tot que encara tenia alguns campanars al cap, i recordo ara l'expressió que havia escoltat de petit i jove a casa ... *un campanar de bajoques*, i l'havia associat a *fer volar coloms, a tenir el cap ple de pardals*, una mica com un servidor, ves.. Consultant aquí i allà resulta que no, que parla de persones fàtues, vanitoses, presumptuoses; alçada de campanar i alçada de camisa quasi. I d'altra banda ... tanta gent hi ha en el món que anuncia retirada i després s'ho repensa, oi? Només ens cal pensar en els d'Oasis, o els Scorpions que no se sap quantes gires de comiat han fet. Igual passa en terrenys més propers amb Dani Martín, Los Suaves o l'incombustible Miguel Ríos. Els focus atrauen, i les alçades (dels campanars) també.

Confio que amb aquest article pugui deixar per fi això de les torres de les campanes, que ha estat per mi enriquidor. En l'anterior escrit parlava per exemple, del meu humil descobriment del mot *cloquer*, sinònim de campanar, i que no n'entenia l'origen. He buscat una mica i campana en francès es pot dir *cloche*, campanar tira cap a *clocher*, i d'aquí tornem cap al català amb *cloquer*, misteri resolt.

Deia que m'havien quedat campanars al cap, i que no me'n podia estar de parlar dels rècords d'alçada que tenim a casa nostra. Començo pel més proper, que és el campanar de Valls. Quan vaig començar amb els campanars, ara deu fer 10 mesos, ja vaig mirar per curiositat quin era el més alt de Catalunya, i em sortia el campanar de Sant Joan de Valls. Reconec que no he estat mai a Valls, i que potser amb aquestes ratlles en surti la idea de fer-hi una visita. I tinc tres motius per anar-hi: visitar el campanar, que segur que impressiona per l'alçada, visitar el Museu del Món Casteller i passar pel túnel de la nova autovia que estalvia el pas pel Coll de l'Illa. M'han parlat molt bé d'aquest museu casteller, molt interessant, tot i que m'atreu també l'emplaçament, a la Plaça de l'oli; digueu-me romàntic, però noms així en ciutats

mitjanes, m'emocionen. Descobrir una autovia, estrenar-la com qui diu, també m'agrada, però també us dic ara que si hi vaig des del poble, hi aniré pel túnel sí, però de tornada, m'entossudiré per pujar cap dalt del Coll de l'Illa: recordo de molt petit, pujant-hi amb els de casa en algun viatge cap a Tarragona. Soc de records i emocions, ja ho veieu.

L'altre campanar de rècord el tenim a les terres altes entre Cervera i Manresa, en allò que en diuen l'Alta Segarra, a Calaf. He visitat Calaf alguna vegada, sobretot amb l'obertura que significà per aquelles terres el traçat de la C25; deu ser de les poques carreteres que cito per la seva nomenclatura oficial, i és que, com deia abans, això d'estrenar autovies

marca. No sé on vaig llegir la llegenda que lligava el campanar i la frase aquella del mercat de Calaf, com d'un càstig diví per voler enlairar-se tan amunt amb el campanar. També he llegit un conte que parla del mercat de Calaf, allà on es gelaren les paraules. Com sigui que hi aneu, compte amb el fred!!!! Si sou de mena nostàlgica, val la pena, a banda del campanar, interessar-vos per la visita a les botigues de Calaf, on obren al públic amb visites a les antigues botigues del centre d'aquest poble tan comercial.

Campanar de Calaf

S'acaba l'article i ja he promès que no hi tornaria amb això dels campanars, que bé podria ser que acabés tocant campanes ... Abans que això passi permeteu-me un darrer pensament de campanars, o si més no de construccions religioses elevades. Al desembre de 2023, ara deu fer un any, es va destruir en diversos bombardejos israelians la mesquita de Gaza, amb el seu minaret. No és un campanar, no. Ni és una cosa nostra. Però també és nostra, i tant. Mentre mori gent per l'acció d'altra gent, és cosa nostra. Acabo doncs amb això, demanant-vos un moment de respectuós silenci per les morts, pels morts i en una protesta individual contra tota aquesta barbàrie.

Ens llegim.

TORNO A ESTAR...

Maria Lluïsa Berjes Queralto

Dons sí torno a estar «emprenyada», i per això torno a escriure. Direu i ara què li passa? El motiu són les eleccions dels Estats Units, no perquè hagi sortit elegit en Donald Trump, que per a mi no mereix ni el meu empenyament, ni el de ningú, el que em passa és que no puc arribar a entendre com un poble que sobre el paper és avançat, preparat, culte i que és la primera potència mundial, ha pogut votar un home com aquest. El senyor Trump, fill d'una família amb milions de dòlars, fortuna que ell ha anat fent més gran amb els seus embolics, denunciat per encaç sexual, crec que també va ser declarat culpable per aquests fets, i el més dolent de tot, per ell la presidència dels Estats Units és com un joguet que pot fer anar com li doni la gana.

Parlem dels votants. Els Estats Units, al meu entendre, no hi ha gaire diferència entre els dos partits, republicans o demòcrates, doncs la seva política, sobretot l'exterior, és completament la mateixa, es creuen els amos del món, només amb temes socials o sigui interiors pot haver una petita diferència. La candidata demòcrata Kamala Harris sembla que tenia un programa que sobretot per la gent d'origen no americà, era bastant més saludable per tots, doncs no, fins i tot la majoria dels vots d'origen llatí han sigut per Trump, i això que volia fer un mur perquè no entrés més gent a buscar «El somni americà», però els que ja hi són estan d'acord amb el mur, no sigui cas que em prenguin el que jo tinc. «Bé jo i que es fotin els altres», deuen pensar.

Veurem què pensaran quan el Trump deporti totes les persones que no tinguin la documentació en regla, tal i com proposà al seu programa electoral. Hi ha moltes persones en aquesta situació, i els que es puguin quedar veuran marxar amics i familiars de manera forçada.

També l'han votat alguns afroamericans, que potser creuen que aquest senyor els solucionarà alguna cosa. Estan farts de ser considerats ciutadans de segona, igual que els llatins, i per desgràcia totes les administracions demòcrates o republicanes no acaben de fer res. Anem canviant a veure si al final l'encertem, deuen pensar.

Per desgràcia aquests canvis que ens permet la democràcia no el pateixen sols els ciutadans americans, mirem Europa i la resta del món, com cada cop van guanyant terreny partits d'extrema dreta, i és que la gent està cansada i desencisada de partits que porten per emblema l'honestetat i les ganes de fer el bé per tothom i sobretot ajudar la classe treballadora que és el veritable puntal de la societat. Degut a aquesta falta d'empatia amb els partits que ens enganyen tot sovint es vota d'una manera irracional com ha passat als Estats Units.

Esperem que Donald Trump no vulgui jugar a la guerra i engresqui la Xina i el Sr. Putin per compartir el joc.

Yara Granados Benhommane (11 anys)

Wisssem Boudjelida (8 anys)

EFEMÈRIDE 10 ANYS DE LA CONSULTA DEL 9N

J. Gallart — Fotos: Josep Ma. Esteve i J. Gallart

El procés participatiu del 9 de novembre de 2014, promogut pel president Artur Mas i el seu Govern, ha complert una dècada.

En aquesta consulta milions de catalans i catalanes majors de setze anys, vam poder expressar la nostra voluntat de convertir Catalunya en un estat independent, responnent a una doble pregunta acordada pel Govern i CiU, ERC, ICV-EUiA i la CUP:

Vol que Catalunya esdevingui un Estat?, amb una resposta binària sí i no, i En cas afirmatiu, vol que aquest Estat sigui independent?

CONSULTA SOBRE EL FUTUR POLÍTIC DE CATALUNYA 2014
CONSULTA SOBRE EL FUTURO POLÍTICO DE CATALUÑA 2014

Vol que Catalunya esdevingui un Estat?
¿Quiere que Cataluña sea un Estado?

☐ SÍ ☐ NO

En cas afirmatiu
En caso afirmativo

Vol que aquest Estat sigui independent?
¿Quiere que este Estado sea independiente?

☐ SÍ ☐ NO

En total a Catalunya, van votar 2.344.828 persones, sobre un cens d'entorn de cinc milions amb dret a vot. D'aquests prop del 81% dels votants es van decantar a favor de la independència, els que van votar sí-no foren el 10% i els que van optar pel no foren quasi el 4,5%.

A les pàgines d'actualitat del número 273 de La Femosa, corresponent als mesos de novembre-desembre del 2014 publicàvem una petita crònica, signada per Josep Ma Esteve, de com s'havia desenvolupat la jornada al nostre poble i el resultat de la consulta. Recordem el que deia:

Amb total normalitat i amb una gran aflluència de votants, tot i la pluja i les dificultats logístiques i legals, el passat 9 de novembre es va produir una nova jornada reivindicativa al nostre país, amb la celebració del procés participatiu organitzat per la Generalitat de Catalunya per realitzar una consulta sobre el futur polític de Catalunya.

Els resultats d'aquesta consulta foren els següents:

	Vots	%
Sí-Sí	714	91.89
Sí-No	24	3.09
No	16	2.06
Sí-Blanc	6	0.77
En blanc	2	0.28
Altres	15	1.93

Durant les votacions, també es van recollir signatures de tots aquells que volguessin denunciar a l'Estat espanyol per no deixar celebrar una consulta en les millors condicions.

Han passat deu anys i cap de les expectatives que en aquell moment s'albiraven sobre el futur de Catalunya s'ha complert. És més, ens trobem en un moment en que l'independentisme està més dividit que mai, la declaració d'independència guardada en el fons d'un calaix, el PSC al poder i Salvador Illa a la presidència de la Generalitat de Catalunya.

HO HEM LLEGIT A...

ATLETISME CURSA SOLIDÀRIA ARTESA

Participants en la caminada durant el recorregut.

Curses i caminada a Artesa amb uns 500 participants

REDACCIÓ

| ARTESA DE LLEIDA | Cristian Català (Independent) i Emma Carreras (Coetus Triatló Lleida) van ser els guanyadors de la prova de 10 km de la XII Cursa Solidària d'Artesa de Lleida, que va reunir uns 500 participants entre

les proves i la caminada. En la carrera de 5 km van vèncer Josep Cuenca (Xafatolls) i Anna Onieva (Independent).

La prova col·laborava amb La Marató de TV3, que en l'edició d'aquest any recapta fons per a les malalties respiratòries.

CULTURA MÚSICA

La Banda Municipal va presentar 'Cent anys de cine'.

Concert solidari de la Banda Municipal amb els afectats per la dana

| LLEIDA | La Banda Municipal de Lleida va presentar ahir a l'Auditori Enric Granados la seua nova producció, *Cent anys de cine*, amb motiu de la celebració de Santa Cecília, patrona dels músics que celebra la seua festivitat el 22 de novembre. El concert, iniciativa del director artístic i musical de la formació, Amadeu Urrea, va portar els espectadors en un viatge per les bandes sonores més emblemàtiques del compositor Ennio Morricone, i va tenir un vessant solidari. I és que la meitat del que es va recaptar es destinarà als damnificats per la dana per mitjà de la Federació de Societats Musicals de la Comunitat Valenciana (FSMCV) i la Fundació Horta Sud, que engloba enti-

tats dels pobles més afectats i que treballa per a la reconstrucció social. El públic va poder gaudir de la interpretació d'algunes melodies de pel·lícules del mestre italià que ja són un clàssic universal com *Cine Paradiso*, *Per un grapat de dòlars*, *El bo, el lleig i el dolent* o *Els intocables* acompanyades pels cors de les Borges Blanques, Castellsans, Sant Llorenç de Morunys, Conjunt de Veus Amunt, A Ball del Centre Dalcroze i la Primavera Artesana. Al concert va assistir la tinenta d'alcalde, Carme Valls, que va donar les gràcies a tots els assistents per la seua solidaritat: "Actes de solidaritat com el d'avui ens fan forts i ens fan sentir que sortirem endavant."

LES VÍCTIMES DE LA GUERRA CIVIL (1936-1939) A ARTESA DE LLEIDA

Josefina París Mor

La segona víctima mortal d'Artesa de Lleida, caiguda al front durant la Guerra Civil (1936-1939), va ser la del soldat Pere Besora Mir de cal Fraga.

PERE BESORA MIR

Pere Besora Mir va néixer a Artesa de Lleida el dia 15 d'abril de l'any 1914. Era el tercer fill del matrimoni format per Ramon Besora Flix de cal Fart d'Artesa i de Francisca Mir Domenech, natural de la Pobla de Cérvoles. Aquest matrimoni tenia dos filles més grans que el Pere, la Francesca i la Teresa. La família vivia en una casa situada al carrer de la Bassa núm. 21 d'Artesa, anomenada cal Fraga.

El Pere va anar a l'escola d'Artesa i els seus familiars diuen que era un alumne avantatjat que li agradava molt estudiar i aprendre coses. En acabar l'edat escolar es va posar a treballar de pagès a casa amb el seu pare.

Quan va esclatar la guerra el Pere tenia 22 anys, era solter i de la lleva de l'any 1935 que fou cridada a files el 27 de juliol de 1936. Només sabem que va ser destinat a l'arma d'Artilleria (1) i algú de la família diu que va actuar pel sector del Segre.

LA BATALLA DEL SEGRE

La batalla del Segre va tenir lloc entre l'abril de 1938 i el gener de 1939 durant l'últim any de guerra, en una franja que anava de la desembocadura del Segre a Mequinensa fins als Pirineus seguint el curs del riu. En aquest lloc es van produir cruentos combats on hi van haver moltes baixes de soldats dels dos exercits.

A part de voler aturar l'avanç de l'exèrcit nacional, l'exèrcit republicà defensava aferrissadament la zona per tal de garantir el control de les preses i

centrals hidroelèctriques que hi havia a banda i banda del riu Segre i els seus afluents.

És molt possible que el primer destí del Pere l'any 1936-1937 fos al front d'Aragó on hi havia la línia de foc que barrava el pas als nacionals i evitava la seua entrada a la Catalunya republicana. Aquest front de guerra es va mantenir estable fins a començaments de l'any 1938.

Després de la caiguda de la ciutat de Lleida durant la primavera de 1938 a mans de l'exèrcit nacional, les forces republicanes anaven retrocedint i arreglant-se vers el centre i nord de Catalunya fins arribar als Pirineus i la frontera amb França.

Sembla que el Pere en la seua retirada va anar a parar a la zona central de la Conca de Barberà, Anoia i Urgell on els republicans defensaven la caiguda de les ciutats de Tarragona i Barcelona. Per aquesta zona hi passava la L2, una línia divisòria construïda pel republicans durant l'estiu de 1938 per parar l'avanç de l'exèrcit nacional. Actualment en aquesta línia de defensa encara es poden veure alguns vestigis de la guerra, com aquesta foto que mostra un niu de metralladores de la zona.

ASSISTENT DEL COMANDANT

El nebot del Pere, Ramon Roca Besora va explicar que hi havia un comandant que es va fixar en el seu oncle car el Pere era un noi jove, fort, ben plantat, lleial i generós i el va nomenar assistent seu i home de confiança.

Es diu que el militar estava molt content amb el Pere i per mostrar-li el seu reconeixement li feia algun que altre regal... contenen que d'entre tots els obsequis que el Pere va rebre del seu cap militar, destaca la donació d'un piano vertical de fusta de bona qualitat.

El Pere no va dubtar un sol moment i va decidir donar el piano a les escoles municipals d'Artesa per-

què els nens i joves del poble en poguessin fer ús.

A les escoles municipals de la vila durant molts anys, després de la guerra civil, hi havia un piano vertical de fusta que els mestres utilitzaven per ensenyar solfa a l'alumnat que desitjava estudiar música. D'aquest piano ningú sabia res de la seua procedència, però allí estava i feia el seu servei.

Des de la destrucció de l'harmòniem que hi havia al cor de l'església d'Artesa, durant el saqueig del temple el 20 de juliol de l'any 1936, el poble s'havia quedat sense cap instrument musical. (PARIS 2002: 212)

El relat del Ramon Roca Besora sobre la donació del piano per part del seu oncle Pere Besora a les escoles d'Artesa podria ser ben cert ja que l'explicació donada per ell s'ajusta perfectament als esdeveniments que es van produir al poble.

Actualment el mencionat piano està exposat al públic a l'Espai Miró del carrer de la Vileta d'Artesa com una veritable peça de museu.

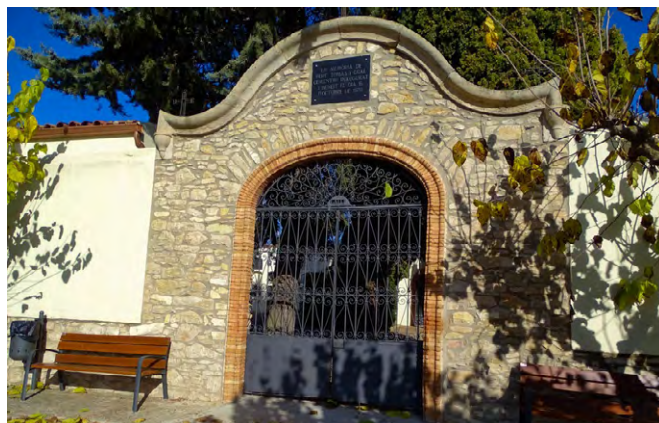

LA VISITA A LA FAMÍLIA

Es conte que durant els primers dies de gener de l'any 1939 el Pere va anar al poble a veure la família muntat en un cavall blanc que li havia deixat el militar. Diuen que només hi va restar dos o tres hores, el nebot recorda que abans de marxar es va passejar per tota la vila..., i que els pares el volien retenir a casa, li deien que aviat els nacionals arribarien a Artesa i que la guerra s'hauria acabat, però ell no va voler escoltar i partí de nou. (SANJUAN 1998: 141)

El Pere va continuar la marxa cap a Rocafort de Queralt, poble de la comarca de la Conca de Barberà, on sembla que estava destinat. Diuen que en aquest poble hi va haver un fort bombardeig i que fou aquí on el Pere va morir als pocs dies, després d'haver anat a Artesa a visitar la família.

Ramon Salat, un jove de la vila d'Arbeca, recorda i explica, que al gener de 1939, sense especificar el dia, tres oficials de l'Exèrcit Popular de la República van morir en un bombardeig en un punt indeterminat entre els pobles de Rocafort de Queralt i Aguiló. Els cossos desmembrats dels militars foren transportats amb cotxe al cementiri de Rocafort de Queralt, on van rebre sepultura (2).

En aquesta zona, l'exèrcit franquista va penetrar ràpidament per les comarques de l'Urgell, la Ribera d'Ebre i el Priorat i amenaçarien les de la Segarra, l'Anoia i la Conca de Barberà. Va ser un territori on es van produir durs enfrontaments entre els dos exèrcits que van ocasionar gran quantitat de morts i ferits en els dos bàndols.

FINAL DE LA GUERRA

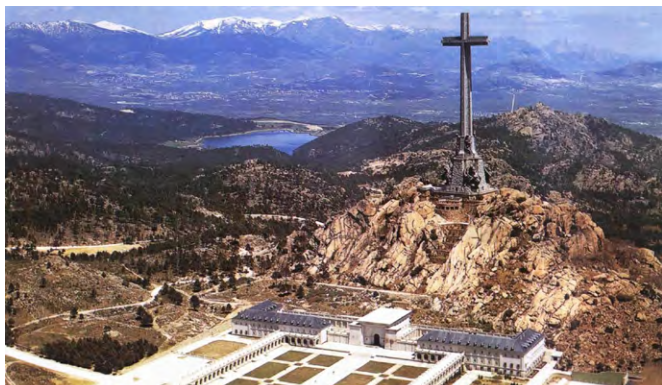
Acabada la guerra la família del Pere va rebre un comunicat de l'Ajuntament de Rocafort de Queralt anunciant-los que obririen la fossa comuna on havien estat enterrades les víctimes d'aquell bombardeig, perquè les famílies poguessin identificar els seus familiars i emportar-se'ls per enterrar-los als seus pobles respectius.

Les germanes i un cunyat del Pere van anar al cementiri de Rocafort de Queralt per veure l'exhumació de les restes dels militars però no el van poder identificar perquè els cossos estaven tots desmembrats..., al final la família va decidir deixar-lo allí on estava enterrat, a la fossa del cementiri de Rocafort de Queralt.

Passat un temps a casa del Pere es va presentar un company d'armes de Bell-lloc que els va explicar i confirmar la seua mort i els va lliurar els seus efectes personals: una ploma estilogràfica, dues camises unes sabates i una americana i pantaló,...

El dia 7 de març de l'any 1964, una part de les víctimes enterrades a Rocafort de Queralt procedents dels combats que van tenir lloc a l'entorn d'Aguiló, entre els dies 17-19 de gener de 1939 i sense iden-

tificar, van ser exhumades i traslladades per ser enterrades de nou al Valle de los Caídos de Madrid (3).

Fins aquí arriba la investigació i periple de les restes del cos de Pere Besora Mir mort en un bombardeig ocorregut entre els pobles de Rocafort de Queralt i Aguiló, a la comarca de la Conca de Barberà.

El nebot Ramon Roca Besora va concloure el relat del seu oncle recordant que quan ell va rebre la Primera Comunió a l'església d'Artesa, va portar amb molt d'orgull i gran estima alguns dels efectes personals recuperats del seu estimat i admirat oncle Pere Besora Mir, mort durant la guerra civil.

BIBLIOGRAFIA

PARIS (2002): Josefina París Mor, *ARTESA DE LLEIDA. La parròquia de Sant Miquel Arcàngel*.

Col·lecció la Femosa. Ajuntament d'Artesa de Lleida, Pagès Editors

SANJUAN (1998): Josep Sanjuan Prim, *Mai Més*, Torres de Segre. Amics de la Mare de Déu de Carrassumada

NOTES

1.- AMA Quintes 1931-1940. Caixa 606 G

2.- <https://banc.memoria.gencat.cat>

3.- ibid.

RELACIÓ ENTRE ELS AJUNTAMENTS I ELS DRETS DELS ANIMALS. EVOLUCIÓ I SITUACIÓ ACTUAL. LA CAMPANYA D'ESTERILITZACIÓ, XIPATGE I CENS

Eulàlia Solà Miró

La relació entre els animals de companyia (felins, cànids i furons) i l'administració- Ajuntaments, consells comarcals...- ha anat canviant al llarg dels anys arreu de l'Europa més desenvolupada a mesura que la consciència social ha anat avançant i les diferents lleis de protecció se n'han fet ressò.

Hi ha països com alemanya, Suïssa...que gairebé no hi ha ni protectores, i les lleis per poder tenir animals són molts exigents, cosa que garanteix que només té animals qui els pot cuidar bé.

A Catalunya, capdavantera a l'estat en aquest tema, també s'ha millorat, gràcies a l'esforç i la lluita d'associacions animalistes que van portar la iniciativa, federades, amb la resta d'associacions de l'estat, sota les sigles de la FESPAP (Federació de Societats Protectores d'Animals i Plantes), però nascuda a Barcelona. L'Alternativa Ecologista d'Artesa de Lleida (1988), tot i que encara no teníem la Protectora actual (2005) també s'hi va federar. En aquells anys a la FESPAP hi havia 58 associacions de tot l'estat i la junta de Barcelona ajudava en la formació de les que començaven amb consells de tota mena. Els Estatuts ens els

Xerrades a les escoles
Plataforma Animalista Terres de Lleida

Abans de tenir animals, pensa-ho bé!

Si no els pots cuidar, no els tinguis. Pots passar temps amb animals d'amics o familiars.

info contacte / altres

Còl·laboració:

 SEGRIÀ
Terra de Ponent

 Consell Comarcal del Segrià

Tens o vols tenir animals a casa o al tros?
Pensa-ho bé abans de decidir-te!

va passar aquesta associació en castellà, document que nosaltres vàrem traduir i adaptar a les nostres necessitats i que s'ha anat adaptant a les noves lleis. Rebiem també una revista, que es deia *Pregón*, sobre temes animalistes, contra les curses de braus etc. Ens van demanar col·laboració amb la traducció de textos al català que enviaven a entitats culturals de Barcelona,...i de mica en mica des d'Artesa anàvem agafant consciència de la problemàtica animal. En aquests

moments, 2024, només a les comarques properes a Lleida, s'hi poden comptar més de 40 associacions. Encara que hem avançat en drets i consciència encara falta molt per arribar al nivell dels pobles europeus més avançats.

A les comarques de Lleida, abans de la Llei del 2008, la relació entre els defensors i defensores dels drets dels animals i l'administració era d'enfrontament continuat. En aquells moments els Ajuntaments només posaven pals a les rodes, malgrat l'existència de la Llei 3/ 1988 de 4 de març que els obligava a recollir els animals i situar-los en instal·lacions adequades, però encara no existia la Llei 2/2008 que prohibia l'eutanàsia, amb això ja queda tot dit.

A Artesa ens vàrem avançar a la llei del 2008 quan anteriorment, sense refugi de cap tipus, els gossos abandonats o perduts es portaven a la **Protectora Amics dels Animals del Segrià**, pagant 9.000 pessetes per gos, que era el que costava portar-los a la "perrera" de Lleida, on els mataven passats els 15 dies si ningú no els reclamava. No fa tants anys d'aquest horror, però a Artesa hem tingut la sort de tenir sempre alcaldies, sensibles amb el tema, exceptuant l'època que va governar el PP. El fet d'obrir la Protectora el 2005 va ser un abans i un després en la qualitat de vida dels animals, gossos i gosses abandonats i perduts. El mateix ha passat amb les colònies de gats, damunt de les quals s'ha començat a actuar a partir del 2017 i la fesomia de les mateixes ha canviat radicalment, gràcies a la participació del voluntariat i a la bona predisposició de les diferents alcaldies que hem anat trobant al llarg dels anys, i a hores d'ara la majoria de colònies estan 100% controlades, només que això vol una vetlla constant perquè a la mínima que aparegui una nova gata prenyada, que pot ser fins i tot d'un particular, et pot tirar per terra la feina de mesos, per no dir d'anys. No cal dir que l'estat dels parterres, jardineres i excrements, ha millorat, tot i que encara hi ha propietaris que no recullen les cagues del gos quan el passegen diàriament.

L'evolució dels animals a la comarca del Segrià, el salt definitiu fou quan al consell Comarcal, durant el mandat del Ricard Pons, es va construir el Centre d'Acollida d'Animals de Companyia o CAAC Segrià d'Alcanó. Quan es va posar en marxa, el 2012, ja hi havia el nou president Josep Cabré, alcalde d'Alpicat. Malgrat l'existència d'aquest important mitjà, aquest no va funcionar perquè l'entrada de cada gos costava als ajuntaments 600 euros. Així van passar 2 anys en què res no servia pel que estava dissenyat. Un edifici que costà 1.200.000 euros només va acollir 5 gossos en 2 anys. Tanmateix les protectores continuaven acollint els animals de la comarca, pràcticament a cost zero. Va ser llavors quan ens vàrem reunir les

3 ACCIONS QUE HO CANVIEN TOT

1. Només pots tenir animals si els pots cuidar bé.
2. Cal xipar i censar.
3. Cal esterilitzar.

SEGRIÀ
Terra de Ponent

Consell Comarcal del Segrià

Col·labora: Plataforma Animalista Terres de Lleida

Campanya informativa D'ESTERILITZACIÓ I XIPATGE
d'Animals de companyia

diferents protectores existents aleshores a Lleida i comarques veïnes, Noguera, Segarra, Solsonès, Pla d'Urgell, Amics dels Animals del Segrià, la Protectora d'Artesa de Lleida, Progat Lleida i la Protectora de Seròs i va néixer **Plataforma Animalista Terres de Lleida** que, assessorats per FAADA, vàrem repensar una manera de nova gestió del CAAC Segrià, així va sortir la idea de l'euro per habitant i any, ja que els 600 euros per gos, no els volia pagar ningú. Des de Plataforma Animalista, amb el vistiplau del Consell Comarcal, vàrem anar a exposar la idea a tots els pobles del Segrià que finalment, en un Ple d'alcaldies, es va votar essent acceptada per unanimitat. De seguida vàrem entendre, amb l'experiència acumulada, que ben aviat l'espai d'Alcanó seria insuficient, per això es van anar creant Grups locals animalistes els quals donaven en adopció directament, des del mateix poble i a través de les protectores de Plataforma, els animals acollits a l'espai municipal, abans d'entrar a Alcanó. Aquest fet propicià que fins ara sempre hi ha hagut lloc a Alcanó, a diferència del CAAC Lleida que sempre ha estat deficitari en gestió i en espai, perquè mai no han treballat correctament el problema des de l'origen.

Però res no és etern ni dura per sempre. Una sèrie de fets han vingut a posar de relleu que les maneres poden millorar i és que només ha calgut la pandèmia per fer-nos adonar que si el compliment de les lleis no es vetlla i només es deixa a la bona voluntat de les persones a la llarga s'acaba fracassant.

La Llei 7/2023 ha donat nova energia al món animalista. De moment lleis més agosarades venen a posar una mica d'ordre. Destacaríem que està prohibit fer criar la gossa o la gata si no estàs donat d'alta al *Registre de Criadors Professionals* (art.53.2/2023), Això tanca la porta a les cries descontrolades que la llei catalana abordava tímidament."... quan es fa transacció d'un animal de companyia cal preveure l'esterilització" (art.11.3/2008), però els animals ja han nascut, heus ací la diferència.

Fa anys que des de Plataforma Animalista Terres de Lleida, venim alertant el Consell Comarcal que això passaria, que l'amuntegament d'animals seria insostenible si no es donava prioritat a l'esterilització i al xipatge, ja que la meitat dels animals que van a parar a les protectores no són abandonats, sinó perduts, però sense xip. Ara no caben a Alcanó i els pobles han de fer tanda per entrar els animals que es van trobant. Caldria ampliar la canera? Dedicar-hi més recursos? Fins quan? Només cal que es compleixin les diferents Lleis de protecció, tant la catalana com l'estatal.

Finalment ens han escoltat i el **Consell Comarcal del Segrià** amb la col·laboració de Plataforma Animalista Terres de Lleida i els Agents Rurals del Segrià engegarà una **Campanya informativa** on es parlarà,

a través d'uns díptics, de Tinença responsable i de la importància de l'esterilització, el xipatge i el cens dels animals de companyia. La Campanya informativa anirà seguida de la **Campanya d'esterilització, xipatge i cens**, especialment adreçada als propietaris d'animals **situats en espais vulnerables**: granges, masies, tancats... i tindrà uns preus molt i molt ajustats. Es farà per zones. Començarà pels pobles de Torres de Segre i Alcarràs, les alcaldies dels quals les esperen en candeletes, donada la problemàtica que els genera tants animals abandonats, i el punt on es faran les esterilitzacions serà el quiròfan del CAAC Segrià d'Alcanó que està prou ben equipat.

Esperem que la campanya sigui ben rebuda i que el nostre consistori la recolzi i en faci la difusió que mereix.

ELS TEMPLES D'ANGKOR (CAMBODJA)

2ª PART

Joan Ramon París Oró

TERCER DIA: LA RUTA LLARGA

És aquesta una ruta que abasta els temples que conformen la segona corona del recinte arqueològic. Per realitzar-la es pot anar còmodament amb motocicleta o en tuc tuc.

Com ja he fet amistat amb el conductor, prefereixo que sempre sigui el mateix i així al costat de bona companyia realitzem les excursions d'una manera molt més plaent. En aquesta ruta, es visiten els temples més antics de la zona, que són, tradicionalment, els d'origen hindú. Per arribar-hi cal deixar el Bayon i introduir-se en el passeig dels guardians: imponents escultures ciclòpies que donaven accés a la ciutat. Aquestes es troben perfectament alineades al llarg d'un pont en el qual els reis volien demostrar als seus visitants la magnificència de la ciutat.

No lluny d'aquell lloc es troba el Phimeanak que és un imponent temple en forma piramidal en la qual és possible contemplar vells gravats de la cosmogonia hindú. Després d'ascendir al llarg d'unes escales mig trencades s'arriba a la base del temple. Cal penetrar en una espècie de cova per observar una pila baptismal en la que els pelegrins feien les seves ablucions. La figura d'un toro presència tota l'escena, ja que era considerat com el vehicle per antonomàsia entre els homes i els déus. Es tracta d'un temple superb, en el que, malgrat que el seu deteriorament, és possible descobrir la magnificència d'uns altres temps.

Si hi ha un temple que destaca per la seva originalitat és el de TaShom. Situat en una planura en la qual també és possible visitar altres temples, és una construcció que amb prou feines és tinguda en compte per als visitants; no obstant això, el seu estil arquitectònic recorda en gran manera l'arquitectura egípcia.

Es tracta d'un edifici allargat, en el qual vas accedint a diferents patis i travessant diverses sales que estan construïdes de tal manera perquè la llum penetri fins a l'interior del temple. Si s'observa des del seu punt més allunyat s'obté una visió de perspectiva de menor a major. Les parets rectilínies, les figures estilitzades ens parlen de "bon gust" però també dels diferents nivells en què l'home ha de superar els obstacles terrenals per aconseguir el seu alliberament.

No puc deixar de parlar de la famosa "Terrassa dels Elefants" que és un èpic escenari situat darrere del

Bayon. En la gran prada verda on encara és possible observar els camperols que conreen les terres adjacents, s'alça una esplèndida terrassa on els reis contemplaven inimaginables desfilades.

A la base de la terrassa, es troben gravats d'elefants, veritables símbols del poder real. Cal posar-hi una mica d'imaginació, asseure't en el que queda del vell tron, per contemplar la majestuositat de més de 2.000 elefants llestos per al passeig triomfal. Ja no queda res de tot allò, però el lloc continua intacte, sense amb prou feines veure's alterat per la mà humana, amb unes velles palmeres marcant la línia de l'horitzó.

Allunyem-nos del bucòlic paisatge, i deixem, d'una banda, Angkor, per partir cap al llac Tonle Sap que es troba a uns 8 km. de Siam Riep. Estic una mica cansat de veure pedres, per molt meravelloses que siguin, i estic segur que el paisatge lacustre servirà per relaxar-me. Sortim del recinte, travessem aquesta espècie de frontera artificial, amb les múltiples cabines de pagament, travessem la ciutat per endinsar-nos per camins polsosos cap al lloc on està situat el gran llac.

No hi ha temps per perdre, i m'embarco en una petita llanxa que em farà una passejada per la zona. A l'embarcador s'amunteguen les petites barques col·locades enfront d'unes cases de bambú situades a la riba. Més endavant s'obre una zona immensa en la qual l'aigua sembla no tenir limitis, almenys fins on abasta la vista humana. Així a mesura que ens allunyem del port, tan sols els estols d'ocells errants se sumen a la improvisada travessia. El blau és intens, els casinoyots es veuen al lluny, alguna que una altra embarcació apareix amb les xarxes esteses. El sol cau sobre aquest mar d'aigua dolça, i a la tornada ens topem amb el ferri que, abarrotat de gent, remunta el riu que els portarà a la capital.

Fa la sensació, de trobar-me en la fi del món, allí on els antics creien que estava el "descens als abismes". De retorn, ens topem amb embarcacions de venda ambulants, on els remers ofereixen mercaderies de tota mena. Des de sabons, passant per pasta dentífrica,

eines multi ús, ganivets, llanternes, etc., per culminar l'oferta d'aquell munt de coses, amb gàbies de galls. Les barraques, amb les robes esteses al vent, posseeixen unes escales que finalitzen a l'aigua. Allí fa la seva vida aquella gent, tranquil·la aliena a qualsevol circumstància. M'ensopego amb una piscifactoria en la qual enormes exemplars naden sense perdre gens de la majestuositat de la seva espècie. Hi ha una espècie de taurons que fan por, és millor no saludar-los.

QUART DIA: LA RUTA EXTERNA

En aquest dia, evitem les costoses entrades i arribarem a través de la zona selvàtica a les restes dels més antics temples de l'indret. És aquest un recorregut que pocs viatgers fan, malgrat estar situat a escassos quilòmetres de la zona. No trigo gaire a travessar la ciutat a sobre d'una motocicleta per travessar grans extensions de palmerars que em conduiran fins on es troben uns petits temples que daten del segle V, abans de la construcció de la "gran ciutat".

M'he aturat en un monestir budista, on els monjos vestits amb immaculades túniques de color safrà reciten, a ritme monocordi, els compassats sutras. Al pati els novicis vestits de groc, riuen al mateix temps que s'afanyen per jugar amb una pilota. L'esfèrica travessa furient i veloç l'herba per incrustar-se entre els panissars. Algun d'aquells novicis porta un petit transistor on s'escolten melodies de música lleugera. Quan em veuen, i en saber d'on provinc, em fan elogis de l'equip de la meua ciutat el qual s'ha convertit en una institució en un món cada vegada més global. Volen saber com són els jugadors i si en alguna ocasió m'he trobat amb algun d'ells. Si he tingut en aquest cas, la mateixa actitud d'exquisida reverència que tenen ells quan es prostren davant Buda.

Darrere de l'escola religiosa, a la qual s'accedeix per unes petites escales, s'alcen els vells monuments que van donar origen a la ciutat. Unes poques esteles, dels segles IV i V, cobertes per la vegetació són testimonis de la seva fundació de la ciutat. Les restes arqueològiques es troben alineades en el que podia ser un antic camí d'entrada a Angkor. Malgrat el seu deteriorament, és possible contemplar la seva elevada majestuositat i un origen religiós que ens remunta a l'èpica de l'hinduisme. En aquest aspecte, el seu emplaçament no resulta casual, i s'al·ludeix a la ubicació d'antics temples en "centres de poder" energètic. Tampoc és causal que el nou monestir-escola s'hagi edificat en un lloc que els antics sacerdots consideren com a apropiat.

L'enorme estany està situat prop de l'aeròdrom, i ha estat necessari desplaçar-me fins a l'altra punta de la ciutat. La seva construcció va lligada a la història de la població, ja que la enorme capacitat d'aigua que

contenia era vital per la seva subsistència de la ciutat. Encara avui dia és possible admirar la magnificència amb la qual els antics habitants van construir aquell enorme complex vital per sobreviure. Ens trobem amb un enorme embassament que ara serveix per a gaudi i esbarjo dels parroquians que s'asseguin en butaques de platja per contemplar el suau vaivé de les aigües. És est un lloc, en el qual el temps sembla haver-se detingut, tot és silenci i calma. Són moments que serveixen per reconfortar el sofert viatger de la visió de tanta venerable pedra.

A la tarda retorno al llac Tonle Sap, ja que als seus voltants s'executen dues activitats com menys curioses. Com no soc amant de les activitats bèl·liques, rebutjo l'oferta d'acostar-me a un camp de tir, per disparar amb armes reals: pistoles i metralleres.

M'inclino per la segona opció que és la d'assistir a un concert de música tradicional, crec que és una activitat molt més relaxant.

Així que el motorista em transporta a una cabanya situada a la riba del llac, on m'acomodo en un sòl entrellaçat sota canyes de bambú. Aquí assegut en un coixí contemplo els instruments tals com la kora o el violí de tipus asiàtic. En aquell instant arriben els músics i una allau de ballarines que comencen a ballar les danses de l'època khmer. Són moviments sinuosos, ondulants, extremadament cadenciosos amb els quals es pretén imitar animals èpics de la cosmogonia hindú Ramayana. Els ritmes compassats, les expressions sensuals, les màscares que violentament semblen sorgir del no-res. La coreografia recarregada que fa situar l'espectador en altres èpoques, de la vida cortesana d'una florent ciutat. Un espectacle pensat per enlluernar el públic que en aquest cas és massa minoritari, ja que tan solament hi ha un assistent que intenta aplaudir com si n'hi hagués dos-cents.

Fosqueja a la ciutat, mentre sopo en un restaurant a l'aire lliure dels centenars que pul·lulen per l'urbs. Observo com la gent degusta amb plaer els ocellets rostits, o beu dels saborosos suc de fruites tropicals.

No trigo molt temps a endinsar-me en les entranyes d'un local en el qual de la nit fan dia. Resulta interessant esbiaixar com a tuguris com en el que em trobo ja van ser relatats en pel·lícules celebris com "Sota el Volcà" o "Apocalipsi now". El local de disseny post-modern està situat al centre de la ciutat, i com a la resta de l'urbs es troba literalment ple de gom a gom de parroquians amb ganes de divertir-se. Les llums de colors intensos, estridents, riallades de dones, gargamelleigs de senyors; tot tendeix a l'evasió, a un allunyament de la trista realitat en la qual es veu sumida la nació.

La confusió, el ball frenètic que pot convertir-se en autèntica bogeria, el desplegament del flirteig com si fos un autèntic camp de batalla, el so de les ampolles que van i venen sense parar, gots trencats, sons de destapar xampany, gent marejant-se sense control, taules desgastades per l'excés de tot.

Uns homes somrients intenten ocultar-se de les seves pròpies ombres. La distracció dels sentits per escapar i ignorar el que tenim dins "El descens als inferns", es produeix sense, amb prou feines, gairebé oposició, desitjant integrar-se a tota mena de passions per poder oblidar. Llavors ja no hi ha referència en la qual amarrar-se i tan solament queda el buit: en la més absoluta de les formes.

CINQUÈ DIA: LA RUTA EXTENSA

Es tracta d'un recorregut pel que va ser l'àrea d'influència d'Angkor. Aquesta ruta es deté en un dels més bells temples situats fora de la ciutat, fins a arribar uns cent quilòmetres a desembocar en un altre a l'igual de majestuós, selvàtic i desconegut. Evidentment, el llarg recorregut cal fer-ho en un vehicle a prova de sots.

Després de parar a l'entrada del recinte, que més que una simple taquilla, sembla un complex duaner, recorro 25 quilòmetres fins arribar a la que és considerada l'obra mestra de l'art jemer: el famós Banteay Srei. I dic famós perquè aquest temple és cita obligada per a qualsevol turista que visiti la regió. Encara que apartat del principal recinte arqueològic i de reduïdes dimensions si ho comparem amb els seus germans majors, és considerat com ell més bell de tot el conjunt, la gemma de l'art jemer.

El complex situat en un pla, construït per dones al segle X, està dedicat al déu Shiva. El que li dona especial encant és la conjunció d'una sèrie de factors que busquen l'harmonia còsmica, la conjunció de l'autèntic ideal de bellesa en l'art hindú. Es tracta d'una finalitat estètica en què tenen cabuda totes les arts conegudes a l'època: materials de construcció, esquematització d'edificis, escultures i gravats en pedra.

El primer que crida l'atenció és que tot el monument està construït sobre la base de pedra sorrenca vermella. Això és el que el fa original, al costat de la distribució del recinte. Els edificis semblen simples maquetes del que guarda el conjunt urbà, semblen realitzats "a escala" com si es volgués sintetitzar en un sol temple tot el que pot oferir l'art jemer. Al costat d'aquest color vermellós penetrant, i a la majestuositat de la seva distribució, caldria afegir-hi uns laboriosos gravats a la pedra que al·ludeixen éssers mitològics de la cosmogonia hindú: toros protectors, ocells alats, homes i dimonis que personifiquen la lluita del ben i el mal. I aquí a la cúspide de l'escena es troba Shiva, el creador contemplant al món.

Les escenes tridimensionals, reforcen la imatge barroca d'unes figures que s'entrellacen, imatge de solidesa de formes, d'aire marcadament atemporal. Uns quilòmetres més endavant el vehicle es deté a la base d'un turó. No fa falta més que seguir un sender que lentament ascendeix fins a internar-me en el més profund d'un bosc. No lluny d'allí em topo amb una piscina on la reialesa de la ciutat anava a realitzar els seus banys i ablucions. Estranys signes gravats a la pedra fan pensar que no es tractava només d'uns simples balucejos, sinó que era un lloc on es practicava determinats rituals.

En la terminologia hindú l'anomenat "bany sagrat" no és tan sols un simple bany, sinó que es contempla com una "purificació" o "neteja espiritual". El bany elimina impureses i esborra baixes passions, és un element purificador mitjançant el qual l'ésser humà reneix, al mateix temps que es retroba amb els seus propis orígens. Aquesta virtut purificadora queda reflectida en els símbols d'unes pedres que al·ludeixen a la puresa o a l'esperit.

El recorregut és llarg, fins arribar al temple-fortalesa de Phimeanakas. Aquest remot temple està situat en una plana del centre del país. Es tracta d'un temple que, igual que, el seu antecessor, és d'origen hindú i, com aquell, apareix profusament decorat amb escenes del Ramayana. Però el que li dona prestància és la seva enorme monumentalitat, i observar que, malgrat que el pas del temps, encara podem trobar els rastres del seu passat esplendorós. És una autèntic plaer caminar per la seva sostrada, fent un recorregut tan sols apte per a aventurers. L'escena que se'm presenta des de dalt resulta d'allò més misteriosa, a l'estil Tom Rider, en la qual Angelina Jolie ha de caminar per un remot temple i saltar amb gruixudes lianes.

Des de la seva base la pasterada de pedres descriu el molt que encara queda per fer, en un lloc que a la seva època va deure ser fronterer. És un

país pobre que no es pot permetre el luxe de finançar grans projectes arqueològics que permetin conèixer el seu important patrimoni.

De retorn a la ciutat, em detinc per a veure un espectacle que en certa manera pretén emular els antics gladiadors romans. La boxa cambodjana té fama de ser molt més dura que la que es practica a Tailàndia i l'exhibició a la qual vaig assistir va ser una bona prova d'això. El ring està situat a l'aire lliure, i és nombrós el públic que assisteix a tal espectacle. Els boxadors són joveníssims nois, adolescents diria, la il·lusió dels quals és triomfar en aquest món. Asseguts un enfront de l'altre inicien un estrany ritual de salutació que consisteix a postrar-se enfront de l'àrbitre. A partir d'un lleuger toc de guants comença un ball acompanyat de sons de flautes i tambors. El primer round és lleuger igual que els ritmes musicals, massa compassats i monocords. Però a partir d'aquí el ritme es fa més viu, com a frenètic i es desenvolupa el combat. Ja no hi ha treva i la sang comença a sorgir a borbollons, al mateix temps que els sons entren en estat d'èxtasi. Els cops són ràpids, potents, concentrats per a produir el major dolor.

No puc més i surto de l'estadi, en el qual se m'ha mostrat un cruel retrat d'un espectacle sagnant. El dolor com a nutrient d'una masculinitat mal entesa. Les misèries de la pobresa, les esperances dels menesterosos en una terrible lluita de colossos.

Vespreja a la ciutat, és la meva última nit i la pretenc passar plàcidament "a la llum de la lluna". Però, oh sorpresa!, una noia coreana s'asseu enfront del sofert viatger com si el conegués de tota la vida.

No soc gaire amant de relacionar-me amb la gent que es pren aquesta classe de llibertats, no obstant això el destí me l'ha posat enfront, i és per aquesta mateixa raó per la qual haig d'escoltar-la. I, d'aquesta manera, em parla de la seva vida a Corea, de com va abandonar aquella societat extremadament conservadora per a donar donant "tombs" d'aquí cap allà. És un mode instintiu, es podria dir que irracional de viatjar pel planeta. Allunyat de tota mentalitat lògica, part de l'"absurditat" del nostre món.

És en aquest punt, quan em ve a la ment la profunda necessitat de l'ésser humà d'aferrar-se a esquemes formals, de com la lògica sembla absurda quan entres en crisi i ens sentim sense resposta i indefensos. Mentre comparteixo aquells moments amb una desconeguda m'adono que és molt millor partir de l'absurditat per a aconseguir el concret, la qual cosa dona sentit a les nostres vides.

VI

LLADRES DE CAMINS

El lloc on estava ubicada la fonda era un gran edifici amb moltes habitacions perquè els viatgers hi poguessin passar la nit. Al costat tenia unes grans dependències on hi havia estables per als animals, per donar-los de menjar, beure, descansar i canviar els tirs; tallers per ferrar, manteniment i reparacions de diligències, basters... A més de fer d'hostal, també feia de post de correus de Barcelona a Lleida i tenia l'obligació de tenir sempre disponibles almenys setze cavalleries per a les diligències de correus. La fonda tenia el nom de "Els Vinyals d'Urgell" i donava molta vida al poble. Molts dels seus veïns hi treballaven i moltes noies de Bell-lloc hi feien feines domèstiques o de cuina. Malgrat les dues guerres carlines que havia sofert el país, Bell-lloc creixia en habitants i en extensió de cases. En els darrers anys s'havien traçat dos carrers que a mena d'eixample, unien el casc antic amb la carretera reial, on hi havia la famosa fonda del Vinyals.

En arribar a la fonda els nois van veure una renglera d'olivers, molt fermes, davant mateix de l'edifici i una estructura de ferro que feia d'aixopluc on s'enfilaven unes parres que feien una bona ombra. Van entrar en un menjador molt gran, amb tot de taules per a sis persones i a cada taula tres porrons plens de vi negre. La fonda ja era plena de traguiners, de marxants, de pagesos rics i d'algun negociant camí de Lleida o de Barcelona que s'havia aturat a dinar en aquella fonda que tenia ben guanyada fama de servir uns abundants i gustosos àpats. Unes quantes noies, amb les bruses ben escotades, servien les viandes entre rialles i les mirades procaces dels hostes.

Els nois van tenir molt bon dinar: un bon plat d'escudella, conill a la brasa i de postres un plat de crema. Després van fer una bona migdiada, sota les parres, fins que la calor va deixar d'estrènyer i començava a sentir-se la marinada.

En despertar, van donar un tomb pel poble per veure si trobaven les noies que havien conegut aquell matí, però res. Així que van decidir de tornar cap a Gombau. Mentre caminaven parlaren del que la vida els podia deparar. Casar-se amb una bona noia i tenir uns quants fills. Treballar tota la vida a Gombau, alternant uns pocs jornals de terra i el jornal, sempre insegur i precari. Era tot el que podien demanar. A través de les lectures i les xerrades del taverner Patau, sabien que hi havia un altre món més enllà de Gombau, que hi havia molts nois com ells que marxaven a Barcelona a treballar a les fàbriques i a qui els esperava un destí no gaire millor que el que els esperava a ells al poble. I que n'hi havia que lluitaven per aconseguir millores socials, i que molts acabaven a la presó de la Ciutadella. Parlant, parlant el sol es començava a amagar. Van forçar el pas. Des que havia acabat la Segona Guerra carlina els camins de nit eren molt perillosos. Voltaven molt inadaptats, convertits en bandolers que s'afanyaven les garrofes assaltants els pobres vianants indefensos. Quan encara no eren a mitja hora de Gombau van veure quatre homes que venien a peu i en sentit contrari al seu. Els dos nois van témer el pitjor. I així va ser. Aquells homes es van treure de la faixa unes navalles descomunals.

-Ens doneu tots els diners que porteu, si no voleu que aquesta d'aquí us foradi el ventre- va dir el que semblava el cap, amb un tot amenaçador.

El Roc es va espantar molt. El Vicent conservava certa calma i va dir:

-No direu seriosament, això- I al mateix temps es va treure una pistola, tipus mosquet, que duia al morral.

Quan aquells espellats van veure l'arma, van marxar cuita-corrents. El Roc també es va quedar molt sobtat quan va veure la pistola i va preguntar al seu amic:

-D'on l'has tret, aquesta pistola?

-La vaig comprar molt barata a un marxant de Xàtiva. Només la duc per fer por en cas d'emergència. No tinc ni munició, ni en vull tenir.

I el Vicent encara va acabar dient:

-En un país on campa tanta gent perillosa, val més dur una arma, encara que no la facis servir.

Sense més entrebancs els dos nois van arribar a Gombau. Encara van estar una bona estona refent aquell dia tan intens. I van parlar d'aquells lladres que els volien assaltar. Potser és que no volien treballar i tenien molt mal cap, van dir de bon principi. Però així que van anar parlant van pensar en tot el havien escoltat a la taverna i el que havien llegit als llibres del Patau. Calia aprofundir amb el pensament i no quedar-se a les capes superficials, havien sentit a dir a un orador que havia passat per la taverna encara no feia un mes. Qui en tenia la culpa que hi hagués tanta gent perillosa, capaç de fer mal i prendre el que no era seu? Capaç de matar fins i tot, per aconseguir uns pocs diners? Qui era responsable de tanta delinqüència com hi havia al país? Potser, com havien llegit en aquells llibres del taverner, tot era que en aquell món els rics vivien a costelles dels pobres. I per culpa d'això els pobres estaven abocats a la misèria i molts d'ells empraven el camí del vici i de la delinqüència.

-Sigui com sigui si els pobres perdem l'honradesa ja no ens quedarà res- va dir el Vicent a tall de conclusió.

-Palla al matxo- va dir el Roc amb un somriure.

Tots dos van esclatar amb una riallada que va trencar el silenci de la nit de Gombau del Pla. Els dos nois se'n van tornar a les seves respectives cases. L'endemà, com cada dia, els esperaven moltes hores de dura feina i de mal fer.

FAUNA DEL TERME

Isidre Drudis Bellmunt

TERREROLA COMUNA (CALANDRELLA BRACHYDACTYLA)

És un ocell estival i migrador, a l'hivern viatja cap al sud.

Amida 14 cm i el dessobre és de color bru amb ratlles fosques per sobre i les parts inferiors blanques. Té dues taques fosques a banda i banda del coll. Les potes són de color carn. El bec és curt, gruixut i punxegut de groguenc. Amida 14 cm. No presenta dimorfisme sexual.

A l'abril inicien els cants que anuncien la fase reproductiva. Fan els nius a terra, en una petita depressió, són molt endreçats, fets amb arrels, plomes, herbes seques, llana i pels. La femella pon entre 3 i 4 ous que covarà durant 12-13 dies. Els polls són alimentats tant pel mascle com per la femella.

Menja llavors u insectes i ho pot fer en comunitat, perquè, fora de l'estació reproductiva, és gregària.

Viu als erms i als camps oberts, amb poca vegetació, principalment de secà. La trobem a les Garrigues, al Segrià i al Baix Cinca.

TEMPORADA 2024/2025

CRÒNIQUES DEL C.E. ARTESA DE LLEIDA

Eudald Pijua Mor

AT Almacelles 0 - CE Artesa de Lleida 1

(06-10-2024)

VICTÒRIA PER LA MÍNIMA PER A COMENÇAR EL CAMÍ A 4ª CATALANA

L'inici del partit, com acostuma a passar en tots els principis de temporada, va estar marcat per les ganes dels 2 conjunts de començar amb bon peu la Lliga. L'Artesa, tot i ser el visitant, va encarar els 90 minuts amb la voluntat de ser el dominador tenint com a base la possessió de la pilota. Per contra, el filial de l'Almacelles, va plantejar un joc més directe on cada cop que recuperaven la pilota la seva intenció era un joc ràpid a les esquenes de la defensa. Amb aquest plantejament de partit l'Artesa es va trobar un penal a favor al minut 25 que, de forma magistral, va executar Miki Hernández per posar el 0 a 1 al marcador. La resta de la primera part va ser oberta, amb ocasions de més o menys claredat pels 2 equips.

Amb el resultat a favor, l'Artesa va encarar la 2a part amb la voluntat d'anar més. Tot i això, aviat es van notar a les cames dels jugadors artesencs la falta d'entrenaments de les últimes setmanes (degut a la no disponibilitat del nostre camp) i els canvis no es van fer esperar. Amb un Artesa anant a menys els locals van creure amb les seves opcions per empatar cap a les acaballes del partit però, tot i que els 2 equips van tenir alguna ocasió final, el marcador ja no es va moure i l'Artesa va certificar el triomf.

UD Gardeny 0 - CE Artesa de Lleida 3

(13-10-2024)

EL C. E. ARTESA DE LLEIDA MOSTRA MÚSCUL A GARDENY

L'enfrontament es va posar de cara ràpidament després que, just al minut 10, Miki Hernández marcava el seu segon gol de la temporada després d'un bon xut des de fora de l'àrea que sorprenia el porter. Amb el marcador ja per davant, l'Artesa dominava el joc amb la possessió de la pilota com a base i el Gardeny intentava pressionar a camp rival, cosa que no donava els seus fruits. Així doncs, les ocasions artesenques anaven arribant i el més sorprenent a la mitja part era el 0 a 1 al marcador, resultat bastant curt pel que es veia al terreny de joc.

En la segona part la dinàmica va ser la mateixa. Tot i això, els locals van tenir una ocasió molt clara per posar l'empat a 1 al marcador cap a l'inici dels segons 45 minuts, que no van saber aprofitar. Amb aquest ensurt l'Artesa va posar encara una marxa més al partit i, al minut 55, Víctor Rodríguez ampliava distàncies finalitzant amb un xut creuat una bona passada a l'espai. D'aquí fins al final el domini va continuar sent artesenc i, tot i les nombroses ocasions, l'últim gol del partit es va fer esperar fins a l'afegit on Geo rematava a dins la porteria una passada des de la línia de fons. Resultat final de 0 a 3 i cap a casa.

CF Bellvís 4 - CE Artesa de Lleida 3

(03-11-2024)

DERROTA A L'ÚLTIM INSTANT EN UN PARTIT BOIG

El començament del matx va ser el pitjor pels interessos artesencs ja que el Bellvís es va avançar amb un autèntic golàs d'un xut des de fora de l'àrea. Malgrat el gol, l'Artesa va reaccionar de la manera més ràpida possible a través de Miki Hernández, quan al minut 8 definia amb qualitat una pilota dins de l'àrea. Després d'aquest inici tan mogut va ser l'Artesa qui va agafar les regnes del partit, intentant portar el pes del joc. Tot i el lleuger domini visitant, els locals es van poder tornar a avançar amb un gol al minut 26 després d'un xut ras des de fora de l'àrea que sorprenia el porter artesenc. Amb aquest 2 a 1 i la sensació de poder donar més de si per part dels jugadors artesencs s'arribava al descans.

S'esperava una reacció visitant a la segona part, però el que va arribar just començar va ser el 3 a 1 del Bellví després d'un gran gol de falta directa. L'equip local aconseguia ampliar distàncies al marcador i decidia moure's a un bloc més baix per intentar mantenir la victòria. El C. E. Artesa veia difícil la reacció però, en 10 minuts màgics, va aconseguir posar la igualada al marcador amb un doblat de Palou, un dels quals d'una espectacular rematada acrobàtica. Amb el 3 a 3 al marcador i a falta de 25 minuts el partit es va obrir totalment amb els 2 equips buscant el gol de la victòria. Finalment, a l'última jugada del temps reglamentari, el Bellví aconseguia fer el gol de la victòria a pilota aturada. 4 a 3 i final.

CE Artesa de Lleida 2 – CF Sudanell 1

10-11-2024)

VICTÒRIA AJUSTADA PER TORNAR A AGAFAR CONFIANÇA

L'inici de l'enfrontament va ser de ritme baix tant per part del Sudanell com de l'Artesa. El conjunt artesenc va afrontar el partit amb la idea clara que tocava jugar un joc més directe de l'habitual, amb pilotes llargues a l'esquena rival i buscant les segones jugades. Amb aquesta premissa els minuts anaven passant sense gaires accions destacades. Això va canviar al minut 32 quan va caure una pilota botant fora de l'àrea als peus de Blai Pijuan que l'engaltava per posar-la a l'escaire de la porteria rival. L'Artesa, aprofitant l'embranchida d'aquest gol, va tornar a marcar 5 minuts després a través de Vilà, que transformava una gran assistència des de línia de fons després d'una passada en llarg des de la defensa.

El 2 a 0 al marcador al descans feia presagiar que la segona part seria més aviat tranquil·la pels interessos locals, però no va ser així. El Sudanell cada cop presentava més batalla amb un joc més ofensiu i l'Artesa es veia obligat a fer canvis per seguir el ritme. Entre les jugades de perill visitants cal destacar una pilota al pal i una sessió al porter artesenc que es va saldar sense gol. Per part de l'Artesa, poc perill en atac i molt esforç en defensa. Finalment, a les acaballes del partit, el Sudanell aconseguia el seu gol amb un xut llunyà fora de l'àrea. Per sort, ja no va haver temps per a més, el resultat final va quedar-se en l'1 a 2 i l'Artesa es va emportar el triomf.

CF Albesa 1 – CE Artesa de Lleida 5

(13-11-2024)

EL C. E. ARTESA DE LLEIDA SEGUEIX DE DOLÇ

Els jugadors artesencs van començar en tromba el partit i en els primers 10 minuts van aconseguir ja un avantatge de 2 gols respecte el C. F. Albesa, obra de Cano en jugades similars a l'esquena de la defensa local. De fet, la tònica del partit ha estat un Artesa pràctic que, en recuperar la pilota, buscava ràpidament el joc directe i l'esquena dels defenses rivals, la qual cosa els hi feia molt de mal. D'aquesta mateixa forma ha arribat el tercer gol, a la mitja hora de joc, on aquest cop era Palou qui definia amb qualitat davant el porter. Però, just després del 0 a 3, l'Albesa s'ha trobat un penal a favor que ha aprofitat per marcar l'1 a 3 i escurçar distàncies. Per sort això ha estat només un miratge i, just a l'últim minut abans del descans, Palou tornava a veure porteria per posar el quart gol artesenc al marcador.

Durant els 45 segons minuts, com era previsible amb la distància en el resultat, el ritme artesenc s'ha rebaixat i no passaven grans accions destacables en el joc. Ni l'equip local era capaç de reaccionar ni els artesencs estaven encertats de cara a porta per fer encara més gran la diferència al marcador. Finalment, ja al minut 80, arribava el gol definitiu gràcies a l'aportació de Pol Batlle de cap. D'aquesta manera s'estrenava com a goleador i posava la cirereta al pastís per tancar el partit amb l'1 a 5 final.

UE Balàfia 3 – CE Artesa de Lleida 2

(17-11-2024)

UNA REACCIÓ TARDANA NO EVITA LA DERROTA ARTESENCA

Els primers minuts de partit ràpidament van servir per confirmar que no seria un enfrontament fàcil per l'equip artesenc al camp de la U. E. Balàfia. Els locals van demostrar des del minut u ser un equip molt físic i van aconseguir ser superiors en les pilotes dividides i les segones jugades. Després d'unes quantes ocasions locals no va ser fins al minut 17 que va arribar el primer gol del Balàfia. Tot seguit del gol l'Artesa va reaccionar ràpidament, amb 5 minuts de

domini i 2 grans ocasions per empatar, que no es van encertar. Just després, al minut 22, era el Balàfia qui aconseguia augmentar distàncies amb el 2 a 0. D'aquí fins a la mitja part es va veure un Artesa desdibuixat que no sabia com atacar al seu rival.

Amb l'inici de la segona part l'equip artesenc va canviar de cara i es veia un joc més ofensiu i voluntat per anar a buscar un resultat positiu. Tot i el domini i de gaudir d'algunes ocasions clares de gol, no es va aconseguir marcar en l'inici dels segons 45 minuts. Amb el pas del temps les esperances anaven baixant i el Balàfia treia el cap en algun contraatac. De fet, al 71, en una d'aquestes jugades aïllades, els locals van posar el 3 a 0 al marcador. En aquest moment l'Artesa semblava estar tocat de mort però, inesperadament, va haver-hi una reacció final. Vilà (79') i Josi (89') van fer els gols de la reacció que, juntament amb alguna ocasió més en aquests minuts, van fer possible sumar algun punt. Tanmateix, no va ser així i el partit es va tancar amb el 3 a 2.

CE Artesa de Lleida 3 – CD Magraners 0
(24-11-2024)
ESTRENA TRIOMFAL COM A LOCALS A ARTESA

El partit va començar amb un Artesa un poc dubitatiu, arrossegant encara les males sensacions de la jornada passada. Tanmateix, a poc a poc, l'equip va trobar el seu lloc al partit i, passat el primer quart d'hora, ja es veia que seria el clar dominador del partit davant el C. D. Magraners. Tot i no tenir ocasions clares de gol de manera seguida, sí que s'aproximava més que el rival i només faltava una mica d'encert en les passades finals. Això va canviar al minut 34 quan, després d'una bona passada filtrada, Cristian aconseguia definir de forma magistral amb un xut creuat des de fora de l'àrea. Els visitants van tenir una petita reacció abans del descans, però el marcador no es va moure de l'1 a 0.

Ja a la segona part el partit semblava que seria igualat, però, ràpidament, l'Artesa ampliava distàncies. Era el minut 55 quan Vilà rematava a porteria buida una pilota que havia quedat morta dins de l'àrea. Amb el 2 a 0 el Magraners es va desdibuixar i al terreny de joc ja només s'hi veia un equip. Sense buscar la

porteria rival amb insistència, l'equip artesenc anava gaudint d'ocasions i els minuts anaven passant sense cap ensurt destacat en defensa. Finalment, al minut 83, una bona jugada per banda acabava amb una passada enrere des de la línia de fons que rematava Marcos, amb encert, per col·locar el 3 a 0 definitiu.

UE Castellldans – CE Artesa de Lleida 3
(01-12-2024)
LA BOIRA NO ATURA EL C. E. ARTESA DE LLEIDA

L'inici del matx a Castellldans va servir perquè els 2 conjunts ràpidament demostrassin quines serien les seves cartes per emportar-se els 3 punts. Per una banda, els locals van plantejar un partit més defensiu, intentant aprofitar alguna contra. D'altra banda, l'Artesa va intentar dur a terme un joc de més combinació, tot i la dificultat que presentava el camp per poder fer controls i passades amb condicions. Amb això, els minuts anaven passant i cap dels equips gaudia de grans ocasions ni del control clar del partit. Tot va canviar al minut 40 quan, després d'una centrada lateral d'una falta, Miki Hernández assistia a Marc Ribera que va rematar amb contundència entrant al primer pal. Amb aquest 0 a 1 s'arribava al descans.

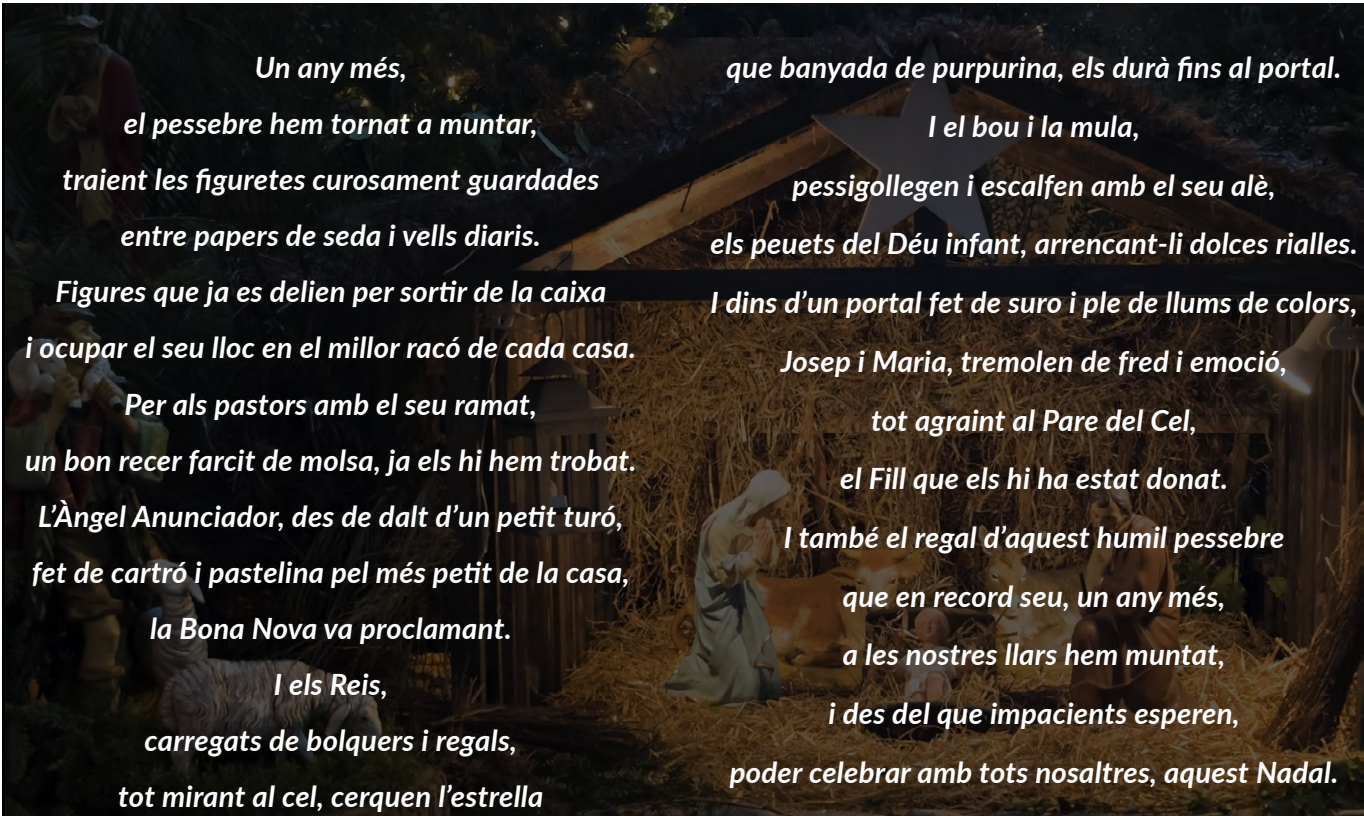
Ja en la segona part era l'Artesa l'equip decidit a sentenciar la victòria. El domini va ser més clar des del primer moment i el Castellldans va patir una davallada de la intensitat. En aquestes, al minut 58, Palou provocava un clar penal que ell mateix es decidia a llançar i marcar. Tot seguit, just 2 minuts després, el mateix Palou signava el seu doblet particular rematant de cap una pilota a la sortida d'un córner. Amb aquest 0 a 3 l'Artesa va decidir refredar el partit (per si no n'hi havia prou amb la boira) i ja no es van veure grans ocasions per cap de les dues bandes.

CLASSIFICACIÓ

EQUIPS			PARTITS				GOLS	
P		NOM	J	G	E	P	F	C
1	▲	ROSSELLO, C.F. A	24.00	10	7	3	0	24 10
2	▼	BELLVIS, C.F. A	22.00	9	7	1	1	24 14
3	▼	ARTESA DE LLEIDA, C.E.	21.00	9	7	0	2	24 9
4	▼	TORREFARRERA C.F. A	17.00	9	5	2	2	26 11
5	▲	BALAFIA, C.F.U.E. B	14.00	9	4	2	3	17 15
6	▼	SUDANELL, C.F. A	13.00	9	3	4	2	13 12
7	▼	BENAVENT DE SEGRIA C.E. A	9.00	8	2	3	3	17 19
8	▼	BELL-LLOC ATHLETIC CLUB A	9.00	8	2	3	3	11 16
9	▲	ALMACELLES, AT	8.00	10	2	2	6	17 23
10	▼	ALBESA, C.F. A	8.00	9	2	2	5	15 26
11	▼	MAGRANERS, C.D. A	7.00	9	2	1	6	10 17
12	▼	GARDENY, U.D. A	6.00	10	1	3	6	10 26
13	▼	CASTELLDANS, U.E. A	5.00	9	1	2	6	8 18

BON NADAL I FELIÇ 2025

Assumpció Cornadó

Un any més,
el pessebre hem tornat a muntar,
traient les figuretes curosament guardades
entre papers de seda i vells diaris.
Figures que ja es delien per sortir de la caixa
i ocupar el seu lloc en el millor racó de cada casa.
Per als pastors amb el seu ramat,
un bon recer farcit de molsa, ja els hi hem trobat.
L'Àngel Anunciador, des de dalt d'un petit turó,
fet de cartró i pastelina pel més petit de la casa,
la Bona Nova va proclamant.
I els Reis,
carregats de bolquers i regals,
tot mirant al cel, cerquen l'estrella

que banyada de purpurina, els durà fins al portal.
I el bou i la mula,
pessigollegen i escalfen amb el seu alè,
els peuetes del Déu infant, arrencant-li dolces rialles.
I dins d'un portal fet de suro i ple de llums de colors,
Josep i Maria, tremolen de fred i emoció,
tot agraïnt al Pare del Cel,
el Fill que els hi ha estat donat.
I també el regal d'aquest humil pessebre
que en record seu, un any més,
a les nostres llars hem muntat,
i des del que impacients esperen,
poder celebrar amb tots nosaltres, aquest Nadal.

ENTRETENIMENTS

SOPA DE LLETRES

Miquel À. Navarro

BUSQUEU 12 PLANTES O FLORS QUE PODEU TROBAR EN UN JARDÍ.

U	P	L	O	I	D	A	L	G	A
N	A	R	D	H	C	L	E	C	I
T	S	I	L	F	E	R	J	A	L
A	O	D	S	V	A	S	I	C	E
E	R	V	A	N	Y	N	A	T	M
L	E	L	I	J	E	P	F	U	A
A	C	E	F	D	I	T	E	S	C
Z	O	B	R	L	H	O	R	S	I
A	G	A	U	S	I	L	Y	O	L
I	G	T	J	A	C	I	N	T	H

SUDOKU

Lluís Gil

	7						6
			2				4
8					4	7	2
		7	6				
						4	7
5				8	7	6	
	2	3			9		
	8	6	7	5	3		2
4		5			2		8

PROBLEMA D'ESCACS

Albert Batiste

ENIGMA

Juguen negres i resolen la partida en 3 moviments.

Ens sabríeu dir el nom d'aquest estri i per a què s'usava?

Solució de l'enigma del número anterior:
Eina per collir els alls.

MOTS ENCREUATS

Miquel A. Navarro

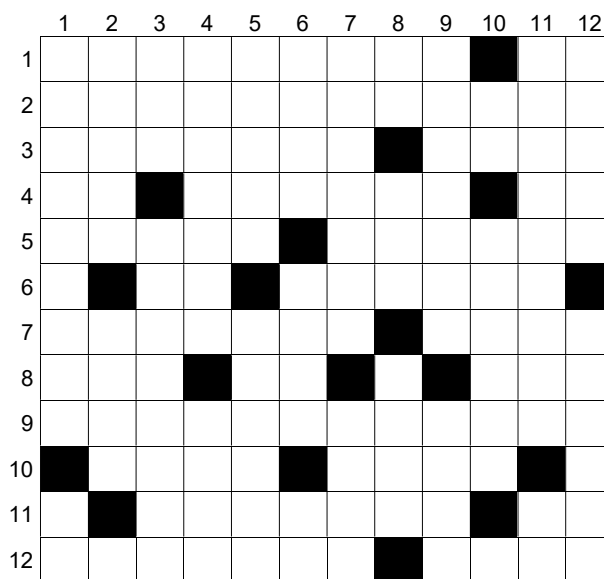
Solucions a la pàgina 39

HORITZONTALS

1. Les del Nen Jesús, són orquídiades. Organització Popular. 2. Noia que fa una introducció. 3. Separen, enretiren. Desinfecti. 4. Xifres romanes. Arna, arnot. Existeix. 5. Recorda, invoca. Regió de França. 6. Consonant. Amb una D, certa droga de disseny. Òxid de ferro vermell. 7. Portador de tàlem. Pati interior, 8. Consonant. Partícula negativa. Vocal. Tres de dèbils. 9. Al revés, afavoriries, proveiries. 10. Faixa, sòcol. Tonalitats. Nitrogen. 11. La rodona. Portes, fas venir. Sa, en bon estat. 12. Certs torrons. Calculadora manual.

VERTICALS

1. Gènere poètic provençal. Arbre caducifoli. 2. Capital europea, cap per avall. Lletra hebrea. Vocal. 3. Sigles de certa bici. Fan o venen olles. 4. Al revés, angles rectes. Rimes, versos. 5. Cert president de la Generalitat. Efluvi nociu. 6. Paradís. Magí, enteniment. Per cridar algú. 7. Fer un pas subterrani. Denota oposició, cap per avall. 8. Ecs, fàstic. No acaba de roncar. Planta exòtica, sèver. 9. Al revés, que donen les gràcies. No bo, dolent. 10. Vocal repetida. Erts, rígids. Consonant. 11. Posaria

en ordre. Repetit, àvia, iaia. 12. No militar. Al revés, tingui confiança.

PROGRAMA DE LES FESTES DE NADAL I REIS

Com cada any, incloem el programa d'actes i festes previstos per aquestes Festes de Nadal i que s'entenen al llarg de tot el mes de desembre i part de gener. El programa previst és:

DIMECRES 6 DE DESEMBRE

Taller.- A les 10 del matí, al menjador de l'escola municipal, taller de decoració de bastons pel Caga Tió.

Tronc de Nadal.- A les 11 del matí, al poliesportiu de l'escola, espectacle teatral amb *L'Oncle Buscall* a càrrec de Nopatiskos Teatre, i posterior recerca del Tronc de Nadal.

Mercadet de Nadal.- A partir de les 11 del matí, a la Plaça Europa.

Vermut i actuació musical. A partir de les 12 del migdia, actuació de Mònica Lorenzo i Ivan Gracia, a la Plaça Europa.

DIVENDRES 8 DE DESEMBRE

Cinema.- A les 6 de la tarda, a la sala del Teatre Municipal, projecció de la pel·lícula *Repostero y chef*.

DIVENDRES 13 DE DESEMBRE

Concert de Nadal.- A les 6 de la tarda, a la sala del Teatre Municipal, audició del primer trimestre en format concert de Nadal a càrrec dels i les alumnes de l'Escola Municipal de Música.

DIUMENGE 15 DE DESEMBRE

Ballada i vermut.- A les 12 del migdia, a la sala del Teatre Municipal, ballada de sardanes per l'Agrupació Sardanista municipal, balls de *Country* pel Grup de *Country*, havaneres a càrrec de La Coral la Primavera i vermut a preu popular.

Espectacle.- A les 6 de la tarda, a la sala del Teatre Municipal, espectacle d'Escala en Hi-fi.

DIUMENGE 22 DE DESEMBRE

Cinema.- A les 6 de la tarda, a la sala del Teatre Municipal, projecció de la pel·lícula *Golpe de suerte*.

DIMARTS 24 DE DESEMBRE

Caga Tió.- A les 6 de la tarda, a Cal Miró, Caga Tió.

Exposició.- A les 6 de la tarda, a Cal Miró, inauguració de l'exposició dels dibuixos *Pintem el Nadal* dels nens i nenes del poble.

Festa Jove.- A partir de 2/4 d'1 de la nit, a la sala del Teatre Municipal, festa jove *Christmas Party*, amb els Dj's Eric Mas i Verdés.

DIJOUS 26 DE DESEMBRE

Ball.- A les 7 de la tarda, a la sala del Teatre Municipal, sessió de ball a càrrec de Grup Golden Saxo.

DISSABTE 28 DE DESEMBRE

Teatre infantil.- A 2/4 de 6 de la tarda, a la sala del Teatre Municipal, representació de l'obra *Mudança* a càrrec de la companyia SAC d'Espectacles.

DIUMENGE 29 DE DESEMBRE

Concert.- A les 6 de la tarda, a l'església parroquial, concert de Nadal a càrrec de La Coral La Primavera d'Artesa de Lleida.

DIMARTS, 31 DE DESEMBRE

Cap d'Any.- Sopar de Cap d'Any, a la Sala del Teatre Municipal. A partir de 2/4 d'1, festa d'Any Nou amb el grup Lian & Judit.

DIJOUS, 2 DE GENER

Arribada del Gran Camarlenc.- A les 6 de la tarda, a Cal Miró entrada per la Vileta, arribada del Gran Camarlenc per recollir les cartes dels nostres fills i filles.

DIUMENGE, 5 DE GENER

Cavalcada de Reis.- A les 6 de la tarda, arribada pel carrer Sant Ramon dels Reis Mags d'Orient, per començar la rua pels carrers del poble.

Durant totes les Festes nadalenques, es duren a terme diversos concursos, com ara el concurs de balcons i el concurs de pessebres. També durant els dies de festa, per la conciliació familiar hi haurà el tradicional Casal de Nadal.

Ares Almenara Mor (6 anys)

ART INAUGURACIÓ

Recorden el lleidatà pioner de la poesia visual

La Virreina de Barcelona dedica una exposició a Josep Iglésias del Marquet || Amb collages inèdits, tipografia i obra gràfica

REDACCIÓ

| BARCELONA | L'espai cultural La Virreina Centre de la Imatge de Barcelona, en plena Rambla de la capital catalana, obrirà avui al públic una exposició dedicada al pintor, crític d'art, poeta visual i periodista lleidatà Josep Iglésias del Marquet (Artesa de Lleida, 1932 - Barcelona, 1989), que va ser pioner a Catalunya de la poesia concreta i el *mail art*. Com va posar ahir de manifest el poeta i agitador cultural Eduard Escoffet –comissari d'aquesta mostra titulada *Poesia, tipografia i comunicació de masses*–, “Iglésias del Marquet representa una peça clau per entendre la penetració de la poesia concreta a Catalunya, així com un dels pioners del *mail art* durant la seua etapa com a professor universitari a Escòcia i el Canadà entre els anys 1961 i 1966”.

Després de la seua tornada a Barcelona, l'artista lleidatà va promoure i va participar en diferents mostres col·lectives de poesia experimental i va fundar amb Guillem Viladot les edicions de Lo Pardal d'Agramunt. Especialment actiu als anys setanta, va crear una gran quantitat de collages i poemes visuals que es fan ressò de “dos dels seus grans interessos: la tipografia i la comunicació de masses, dos temes essencials en

Iglésias del Marquet, a Glasgow a començaments dels anys 60.

FINS AL 30 DE MARÇ

‘Poesia, tipografia i comunicació de masses’, oberta a La Virreina fins al 30 de març

la poètica polièdrica d'un autor tan fonamental com desconegut pel gran públic”.

Aquesta exposició, que podrà visitar-se fins al 30 de març de l'any que ve en aquest equipament cultural de l'ajuntament de Barcelona, s'endinsa en els mètodes de treball d'Iglésias del Marquet, que

reaprofitava materials tant propis com aliens sense establir una diferència clara entre la seua faceta creativa, la d'editor i impressor i la de periodista i divulgador.

De la mateixa manera, a les parets de les sales de La Virreina s'entrellacen diferents temes, tècniques i èpoques per reflectir una constel·lació molt particular de manera no lineal. La mostra presenta collages inèdits, procedents majoritàriament de l'arxiu familiar, així com obra gràfica, treballs per a altres poetes i indicis del món que va traçar entre el text i la imatge.

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament973 16 71 62
 Assistent social dimecres alterns973 16 71 62
 Correus 9h a 10h de dilluns a divendres
 Farmàcia973 16 72 04
 Veterinari de la Protectora Local:
 Emma Solé618 90 95 12

Clínica Ica Natura (Pardinyes)973 22 82 22
 Clínica Riu Ebre (Cap Pont)973 21 65 49
 Consultori mèdic local.....973 16 72 91
 Metge urgències Dies feiners 15h a 8h i els festius
 tot el dia973 14 20 29 / 973 14 20 33
 Museu973 16 71 62 (Ajuntament, hores convingudes)

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

ESCACS

Solució:

1. ... ; Qxe1+
2. Rxe1; Af2+
3. Rf1; Td1++

MOTS ENCREUATS

HORITZONTALS

1. SABATETES. OP. 2. INTRODUCTORA. 3. RETIREN.
 IODI. 4. VI. ARNERA. ES. 5. EVOCA. LORENA. 6. N. LS.
 MANGRA. 7. TALEMER. ATRI. 8. ELA. IN. A. III. 9. FACI-
 LITARIES. 10. FRIS. TONS. N. 11. O. EMMENES. BO. 12.
 MASSAPÀ. ÀBAC.

VERTICALS

1. SIRVENTÉS. OM. 2. VIENA. ALEF. A. 3. BTT. OLLAIRES.
 4. ESCAIRA. RIMS. 5. TORRA. MIASMA. 6. EDÉN. MENT.
 EP. 7. TUNELAR. ANTI. 8. EC. RON. ÀLOE. 9. AGRAITS.
 INSÀ. 10. OO. ÈRTICS. B. 11. ORDENARIA. BA. 12. PAISÀ.
 CONFIL.

SUDOKU

2	7	4	5	9	8	1	3	6
3	5	1	2	7	6	8	9	4
8	6	9	3	1	4	7	2	5
9	4	7	6	3	1	2	5	8
6	1	8	9	2	5	4	7	3
5	3	2	4	8	7	6	1	9
7	2	3	8	4	9	5	6	1
1	8	6	7	5	3	9	4	2
4	9	5	1	6	2	3	8	7

SOPA DE LLETRES

ROSA - CLAVELL - GERANI - JACINT - CACTUS-
 GLADIOL - HORTÈNSIA - AZALEA - TULIPÀ-
 CAMÈLIA - GARDÈNIA - NARD.

Rayan Grandos Benhomanade (8 anys)

Odin Aldomà Orteu (10 anys)

Annia Megias Sanahuja (5 anys)

IMATGES D'ACTUALITAT

Projecció dels curtsmetratges de Daniel Llussà

Visita a Cal Miró de Lluís Sánchez

Castanyada de l'Ajall

Projecció del documental El sostre groc

Ajuda pels afectats de la DANA

2n Mercadet de Nadal

Estel Marsol Rebull (1 any)

**L'Agrupació Cultural La Femosa
i la revista La Femosa
desitgen als socis, sòcies,
subscriptors i subscriptores
que tingueu unes Bones Festes!**